

Нацрт документа за процес јавне расправе

**ЗДРАВСТВЕНИ
ПРОФИЛ
ГРАД
ПАНЧЕВО
2015. година**

Панчево, новембар 2016. године

Иницијатива, административна и финансијска подршка:

- Град Панчево

Тим за израду Здравственог профила Града Панчева:

- др Мирела Петровић, чланица Градског већа Панчева задужена за подручје здравства – координаторка Тима
- др Јасмина Павловић Стојановић, Завод за јавно здравље Панчево
- др Драгица Букумирић, Дом здравља Панчево
- др Љиљана Перишић, Општа болница Панчево
- др Зорана Иванов, Општа болница Панчево
- Митрана Игњатовић, Дом здравља Панчево
- Јелена Новаков, Секретаријат за јавне службе и социјална питања Градске управе Града Панчева
- Весна Петковић Боровница, Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Града Панчева
- Ненад Малетин, спољни сарадник за израду стратешких докумената – администратор Тима

Сарадници и сараднице:

Градска управа Панчево: Невенка Књајић, Биљана Мајкић, Марија Команов, Биљана Миоч, Драгана Дачић и Гордана Николић

Посебна захвалност за допринос у стварању Здравственог профила Града Панчева:

Александар Фаркаш, градски менаџер Града Панчева; Градска управа Панчево – Секретаријат за заштиту животне средине и Секретаријат за јавне службе и социјална питања; Спортски савез Панчево; Дом здравља Панчево; Општа болница Панчево, Завод за јавно здравље Панчево, ...

Уредник текста:

- Ненад Малетин

Лектура текста:

- Данамарија Сердар

САДРЖАЈ

1. УВОД У ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ ГРАДА ПАНЧЕВА.....	стр. 4
1.1. Основни подаци и карактеристике Панчева.....	стр. 5
2. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ СТАНОВНИШТВА ГРАДА ПАНЧЕВА.....	стр. 7
2.1. Здравствено стање становништва у 2015. години.....	стр. 8
2.2. Здравствено стање становништва у периоду 2009–2015. године.....	стр. 11
2.3. Животни стил и здравље грађана Панчева.....	стр. 13
3. РЕСУРСИ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ГРАДА ПАНЧЕВА.....	стр. 17
3.1. Друштвена брига за здравље на нивоу Града.....	стр. 17
Дом здравља Панчево.....	стр. 20
Општа болница Панчево.....	стр. 23
Завод за јавно здравље Панчево.....	стр. 24
Апотеке у Панчеву.....	стр. 25
3.2. Удружења грађана и спортски клубови.....	стр. 26
3.3. Финансирање система здравствене заштите.....	стр. 28
Реализација буџета Града Панчева у 2015. години.....	стр. 28
Суфинансирани пројекти из области здравства од стране Града.....	стр. 30
Остварени сопствени приходи и пројекти – установе у 2015. години.....	стр. 32
4. АНАЛИЗЕ ЗАДОВОЉСТВА КОРИСНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ У ЗДРАВСТВУ.....	стр. 33
4.1. Анализа задовољства корисника примарном здравственом заштитом у 2015. години.....	стр. 33
4.2. Анализа задовољства корисника секундарном заштитом 2009–2015. године.....	стр. 35
4.3. Анализа задовољства запослених у установама примарне заштите 2015. године.....	стр. 36
5. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	стр. 39
5.1. Квалитет ваздуха.....	стр. 39
Праћење квалитета ваздуха.....	стр. 39
Резултати мерења квалитета ваздуха.....	стр. 40
Мерење алергеног полена и алергије.....	стр. 43
5.2. Квалитет вода.....	стр. 45
Површинске воде.....	стр. 45
Подземне воде.....	стр. 45
Вода за пиће.....	стр. 46
Отпадне воде.....	стр. 48
5.3. Квалитет земљишта.....	стр. 47
5.4. Комунална бука.....	стр. 47
5.5. Заштићена природна добра.....	стр. 48
5.6. Зелене површине, паркови, игралишта и терени.....	стр. 49
5.7. Управљање отпадом.....	стр. 50
5.8. Сузбијање амброзије, комараца и других штетних организама.....	стр. 51
5.9. Значајни пројекти у области заштите животне средине Града Панчева у 2015. години.....	стр. 51
6. ПРЕПОРУКЕ.....	стр. 53

1. УВОД У ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ ГРАДА ПАНЧЕВА

Здравствени профил настао је координацијом субјеката здравствене заштите на нивоу Града Панчева, у комуникацији с корисницима здравствених услуга, грађанима, запосленим у здравству и осталим актерима здравствене заштите на територији Панчева, у циљу континуираног праћења и анализе стања здравља људи и околине. Здравствени профил града је документ који настоји да унапреди квалитет здравствених услуга у Панчеву, као и свеобухватност у решавању здравствених потреба и проблема грађана. Очекујемо да ће се постићи квалитетније коришћење ресурса уз стручно мишљење и партиципацију грађана, као и подизање нивоа задовољства корисника здравствених услуга. Идеја овог профила, као пилот документа, јесте и да покрене расправу о садржају, анализама и праћењу података у здравственим профилима града који ће бити објављени у наредним годинама.

Током израде овог документа остварени су циљеви и задаци постављени на почетку ове значајне анализе за наш град. Овај документ приказује стање у области здравља, али и животне средине у 2015. години на територији Панчева, а посебно следеће:

- приказује податке о здравственим показатељима и показатељима животне средине;
- идентификује главне здравствене и еколошке проблеме у Панчеву;
- као усвојени документ обезбеђује континуиран увид у здравствено стање становника Панчева;
- осигурава и континуитет у праћењу здравствених приоритета и квалитета услуга на територији Панчева и селекцију приоритета за преиспитивање здравствене политике на нивоу Града, уз учешће заинтересованих страна и грађана;
- прикупља чињенице за почетак израде стратешких и оперативних планова за здравље Панчева, и свакако започиње и добродошлу расправу на тему Здравственог профила Града, у циљу унапређења будућих годишњих профила Града.

За израду овог профила градоначелник је формирао Тим за израду Здравственог профила Града Панчева, који је сачињен од лекара, специјалиста социјалне медицине, епидемиологије и заштите животне средине, представника Града и установа примарне и секундарне здравствене заштите на територији Града Панчева. У формирању Здравственог профила учествовали су представници локалне самоуправе из ресора задуженог за здравство, јавне службе, социјална питања и заштиту животне средине. Тим за израду Здравственог профила Града Панчева чинили су: др Мирела Петровић, чланица Градског већа Панчева задужена за подручје здравства и координаторка Тима, др Јасмина Павловић Стојановић – Завод за јавно здравље Панчево, др Драгица Букумирић – Дом здравља Панчево, др Љиљана Перишић – Општа болница Панчево, Јелена Новаков – Секретаријат за јавне службе и социјална питања Градске управе Града Панчева, Митрано Игњатовић – Дом здравља Панчево, Весна Петковић Боровница – Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Града Панчева, др Зорана Иванов – Општа болница Панчево, и Ненад Малетин, дипломирани менаџер, спољни сарадник за израду стратешких докумената, администратор Тима.

Водило се рачуна и о грађанима, њиховим потребама и сугестијама, те је у току 2016. године спроведена анкета „Животни стил и здравље”, у којој су учествовали грађани и грађанке Панчева, али су приказани и резултати анализе задовољства корисника услуга и запослених у здравству.

Извори података за овај документ били су друштвена статистика, регистри виталних догађаја у популацији, попис становништва, рутинска здравствена статистика Дома здравља Панчево, Завода за јавно здравље Панчево и Опште болнице Панчево, регистри хроничних незаразних болести, извештаји секретаријата Градске управе Панчево и други извори података надлежних локалних и републичких органа.

Пре објављивања документ је био на јавној расправи у коју су се укључили Секретаријат за јавне службе и социјална питања ГУ Панчево, као и Секретаријат за заштиту животне средине, затим __градски савети за ____, али и грађани, и запослени у здравству. Током јавне расправе прикупљено је __ сугестија. У документу су уважени коментари и сугестије, а пре свега ставови струке. Пристигле сугестије које нису уврштене, јер није било података нити је било могуће извршити анализе, налазе се предложене у шестом поглављу овог документа: Препоруке.

1.1. Основни подаци и карактеристике Панчева

Панчево је административни центар Јужнобанатског округа. Налази се на ушћу Тамиша у Дунав, удаљен је 18 км (североисточно) од Београда. Територија Панчева обухвата површину од 755 км² и састоји се од 10 насеља: Панчево, Банатски Брестовац, Иваново, Омољица, Старчево, Јабука, Качарево, Банатско Ново Село, Долово и Глогоњ.

Географски положај Панчева

У Панчеву живи 123.414 становника, према попису из 2011. године, а у укупној популацији Србије учествује с 1,7% и има 163 становника на км². Жена има више него мушкараца, што је карактеристика популације читаве Србије, имајући у виду дуже трајање животног века жена.

Подаци најновијег пописа показују да је Панчево, по броју становника, седми град по величини у земљи. У граду је, у последњих девет година, 4.500 становника мање, што је лош податак и мала је утеха да је демографски пад мањи него у другим срединама у Србији, а када се упореди животна доб грађана, град је остарио пет година. Пописано је 50.265 домаћинстава, а приближно их је било толико и пре девет година, али је број чланова кућана испод просека Србије. То значи да је панчевачки просек испод три члана домаћинства.

Преглед броја становника на територији Панчева 1948–2011. године

Назив насеља	Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011
Панчево		70943	76283	93744	110780	123791	125261	127162	123414
градско насеље		39440	44323	59325	76221	86622	88475	92326	90776
остала насеља		31503	31960	34419	34559	37169	36786	34836	32638
Банатски Брестовац		4068	4289	4322	3809	3865	3715	3517	3251
Банатско Ново Село		6129	6378	7225	7872	7963	7987	7345	6686
Глогоњ		3678	3175	3230	3257	3605	3475	3178	3012
Долово		5983	6273	6766	6582	6836	6790	6835	6146
Иваново		2169	2196	2066	1893	1947	1439	1131	1053
Јабука		4392	4623	5245	5453	6453	6598	6312	6181
Качарево		5044	5899	7792	8088	8309	8103	7624	7100
Омољица		5084	5026	5565	5693	6500	6782	6518	6309
Панчево		30516	34748	46679	61588	71009	72793	77087	76203
Старчево		3880	3676	4854	6545	7304	7579	7615	7473

← Општи климатски подаци Панчева

Град Панчево припада простору умереноконтиненталне климе са четири годишња доба, коју карактеришу дуга и топла лета и јесени, благе зиме и кратка пролећа. Посебну специфичност климе представља кошава, јак и сув ветар, који траје и до три недеље. Поред кошаве, доста су заступљени и југозападни, јужни, западни и северни ветрови. Број ветровитих дана (с ветром бржим од 12,3 м/с) током године је 45. Највећа влажност ваздуха је током месеци с најнижом температуром (новембар, децембар, јануар и фебруар).

У Панчеву постоје повољни микроклиматски услови који утичу на разноликост природних локалитета, богатство биљног и животињског света, висок квалитет пољопривредног земљишта и за живот људи већ 8.000 година, од када се насеље помиње.

Град се одликује традицијом доброг пословања, чији је сведок богато индустријско наслеђе. Индустрија у Панчеву се развијала и модернизовала до друге половине 20. века. Данас се град развија захваљујући геостратешком положају и великом броју квалификованих радника.

У Панчеву постоји 15 установа културе, од којих се чак девет налази у насељеним местима око града, што је права реткост за културу Србије данас. Образовни систем чини 19 основних, седам средњих и две уметничке школе (музичка и балетска) и установе социјалне заштите, које на адекватан начин брину о најмлађима и угроженим и осетљивим друштвеним групама.

Панчево се одликује дугом традицијом грађанског деловања. Данас у Панчеву делује преко 150 удружења грађана, која се баве унапређењем квалитета живота људи и заједнице. У Панчеву су развијене установе социјалне заштите и друштвене бриге о најстаријим, најмлађим и грађанима са сметњама у развоју.

Панчево је и град спорта и спортиста, град светских и олимпијских шампиона. Панчево је познато по дугој традицији неговања спортског духа – у граду је регистровано 160 спортских клубова и удружења.

Панчево се налази на две реке, то је град паркова, али и природних целина, који пружају могућности за активни одмор и физичку активност, а ту су и уређене пешачке и бицикличке стазе, бројни спортски терени, дечја игралишта, градски базен, спортски центар и хала, градски стадион...

Просечна старост, стопа наталитета и морталитета становника Панчева у 2015. години

Просечна старост становништва Панчева	41,6	Просечна старост мушкараца	40,2	стопа наталитета	8,98
		Просечна старост жена	42,8	стопа морталитета	13,59
				природни прираштај	- 4,61

2. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ СТАНОВНИШТВА

Анализа здравственог стања становништва донедавно се базирала искључиво на подацима о умирању (морталитету), да би били уведени и показатељи оболевања (морбидитета). Током последњих деценија процена здравственог стања становништва се заснива и на подацима о коришћењу здравствене заштите. С обзиром на то да многе болести и стања настају не само услед дејства биолошких узрочника већ и због присуства бројних фактора животне средине, процена здравственог стања становништва није потпуна уколико се не разматрају и ови чиниоци, као и учесталост ризичног понашања у популацији (гојазност, пушење, употреба алкохола и слично).

Поред овог приступа, који се базира на негативном аспекту здравља у мерењу здравственог стања, све чешће се примењују позитивни показатељи, засновани на перцепцији здравља, функционисању и адаптивности животної средине.

Здравствено стање становништва је основа за објективну идентификацију приоритета, за формулисање здравствене политике, стратегије и технологије у здравственој заштити.

Анализа здравственог стања становништва је потребна ради добијања основних информација о здрављу становништва за доносиоце одлука о здравству, као и за мерење напретка у достизању циљева здравствене политике.

¹Здравствено стање одраслог становништва Панчева карактерише оболевање од болести система за дисање и од болести кардиоваскуларног система, а стопа оболевања се смањује код обе групе болести. Висока стопа оболевања од повишеног крвног притиска непознатог узрока јесте једна од најчешћих дијагноза код одраслог становништва Панчева, а запажен је њен пад у односу на период од пре шест година. Значајно место у оболевању одраслих заузимају болести мишићно-коштаног система и болести жлезда с унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма, с високом стопом оболевања од шећерне болести.

Оболевање предшколске деце карактеришу болести система за дисање и болести ува и мастоидног наставка. Стопа морбидитета код болести дисајног система показује тенденцију опадања, а болести ува и мастоидног наставка тенденцију раста у односу на 2009. годину.

Водеће место у оболевању школске деце имају болести система за дисање, а запажен је пораст стопе оболевања од болести система за дисање. Четврто место припада повредама, тровањима и последицама деловања спољних фактора, чија је стопа у порасту. У првих пет група болести у морбидитету школске деце, на трећем месту налазе се симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази.

Оболевање жена у Панчеву, као и у осталим местима на територији округа, карактеришу болести које су везане за пол и репродуктивну функцију жена, а запажено је да су стопе оболевања код три најчешће групе болести у опадању.

У периоду 2009–2015. године у Панчеву је повећана стопа умирања од тумора, као и од болести система за дисање. Водеће дијагнозе у морталитету становништва Панчева јесу смрт услед можданог удара, престанка рада срца и злоћудних тумора душница и плућа. Стопа морталитета у 2015. години је повећана од неспецифичног можданог удара, као и од злоћудних тумора бронха и плућа.

¹Извештај о здравственом стању становништва Панчева у периоду 2009–2015. године, Завод за јавно здравље Панчево

2.1. Здравствено стање становништва у 2015. години²

Најчешћи узроци умирања становништва Панчева у 2015. години били су болести система крвотока с процентуалним учешћем од 48% и тумори с 25%. Треће место с 5% заузимају болести система за дисање, следе болести система за варење (5%) и симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (4%).

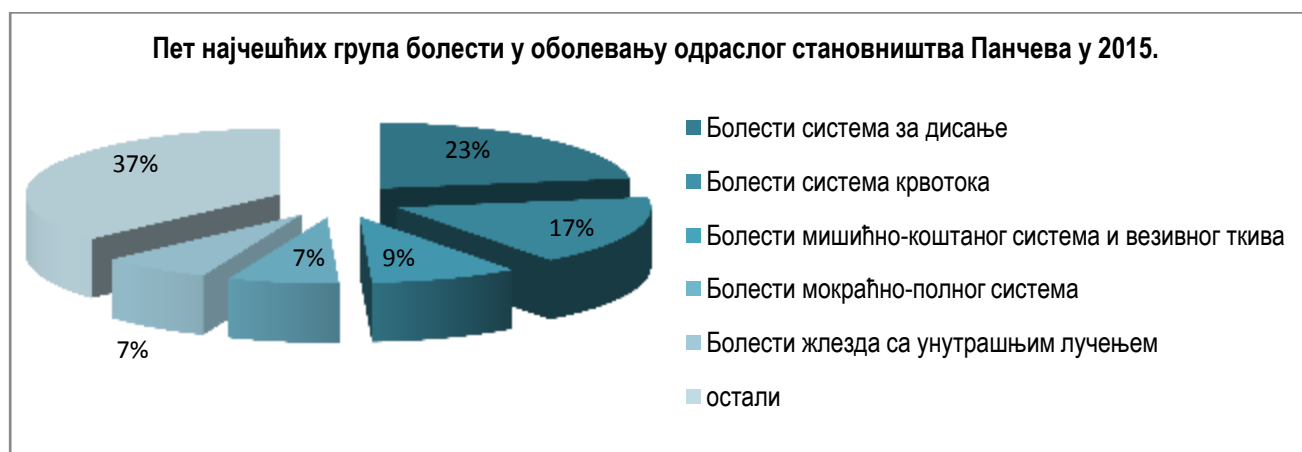
На првом месту, међу десет најчешћих дијагноза у морталитету у Панчеву, јесте изненадна смрт услед престанка рада срца. Друго место заузима неспецифична кардиомиопатија, треће заузима повишен крвни притисак непознатог узрока, а малигни тумор бронха и плућа четврто место. Мождани инсулт је на петом месту, следе хронична исхемијска болест срца и срчана слабост. На осмом месту је неспецифични инфаркт миокарда, а следе опструктивна болест плућа и хронична бубрежна инсуфицијенција.

Подаци о лицима с инвалидитетом у Панчеву

Укупно 10.426 (8,08%) особа с инвалидитетом живи у Панчеву, од чега је 4.654 жене. У групу становника Панчева с инвалидитетом спадају и особе оболеле од мултипле склерозе с отежаним кретањем, којих на територији Панчева има 45, параличари и квадриплегичари који се крећу искључиво у инвалидским колицима, таквих особа има 40, слепих и слабовидних има 301, глувих и наглувих 1.120, оболелих од церебралне парализе и сродних оштећења има 213, дистрофичара 55, инвалида рада 6.000, инвалида рата 52, деце с отежаним кретањем до друге године живота има 2.300, а деце из друштвено осетљивих група са сметњама у развоју и инвалидитетима има 300.

Оболевање одраслог становништва

На првом месту у оболевању одраслог становништва Панчева у 2015. години налазе се болести система за дисање (23%), друго место припада болестима система крвотока (17%), а на трећем месту су болести мишићно-коштаног и везивног ткива (9%). Четврто место заузимају болести мокраћно-полног система (7%), док су на петом месту болести жлезда с унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (7%). Све остале болести чине 37% у оболевању одраслог становништва Панчева.

² Извештај о здравственом стању становништва Панчева у периоду 2009–2015. године, Завод за јавно здравље Панчево

Најчешћа дијагноза у оболевању одраслог становништва у Панчеву 2015. години је повишен крвни притисак непознатог узрока, болест која је битан фактор ризика за настанак других хроничних болести. На високом другом месту је акутно запаљење ждрела и крајника. На трећем месту друга обољења леђа и на четвртм вишеструке инфекције горњих партија дисајних путева. Пето место заузима шећерна болест. На шестом месту су други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази, а седмо место припада другим специфичним и неспецифичним вишеструким повредама. Међу најчешћих десет дијагноза налазе се болести система за мокрење, акутна упала душника и душница болести коже и поткожног ткива.

Оболевање предшколске деце

Анализа оболевања предшколске деце у Панчеву по групама болести показује да предшколска деца најчешће оболевају од болести система за дисање (42%). На другом месту су болести ува и мастоидног наставка (13%). Треће место припада болестима система за варење (6%), а на четвртм месту су симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (5%). На петом месту су болести коже и поткожног ткива (4%), док све остале групе болести чине 30% у оболевању предшколске деце у Панчеву.

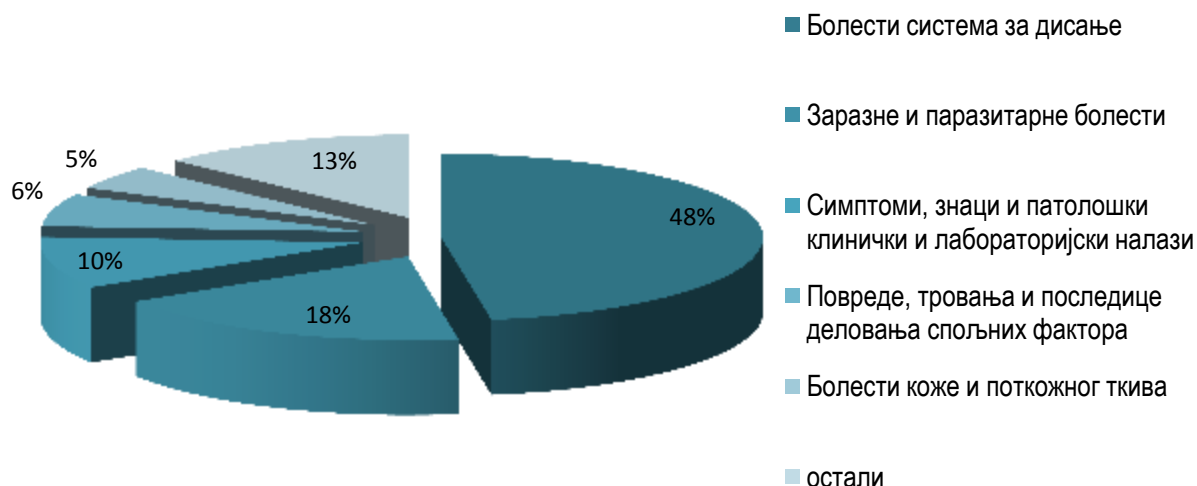

Међу првих десет најчешћих дијагноза болести налазе се акутне упале ждрела и крајника, болести средњег ува и мастоидног наставка, друге вирусне болести и неспецифичне вишеструке инфекције горњих партија дисајних путева. Акутни бронхитис и бронхиолитис и друге болести црева и потрбушнице заузимају пето и шесто место. Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази налазе се на седмом месту, а на осмом су болести коже и поткожног ткива. На деветом и десетом месту су акутне упале ларинкса и трахеје и акутне упале вежњаче ока.

Оболевање школске деце

Анализа оболевања школске деце у Панчеву по групама болести показује да школска деца најчешће оболевају од болести система за дисање (48%). Заразне и паразитарне болести заузимају друго место у оболевању школске деце у Панчеву током 2015. године (18%). Треће место припада симптомима, знацима и патолошким клиничким и лабораторијским налазима (10%). На четвртм месту су повреде (6%), а затим тровања и последице деловања спољних фактора и болести коже и поткожног ткива (5%).

Пет најчешћих група болести у оболевању школске деце у Панчеву у 2015. години

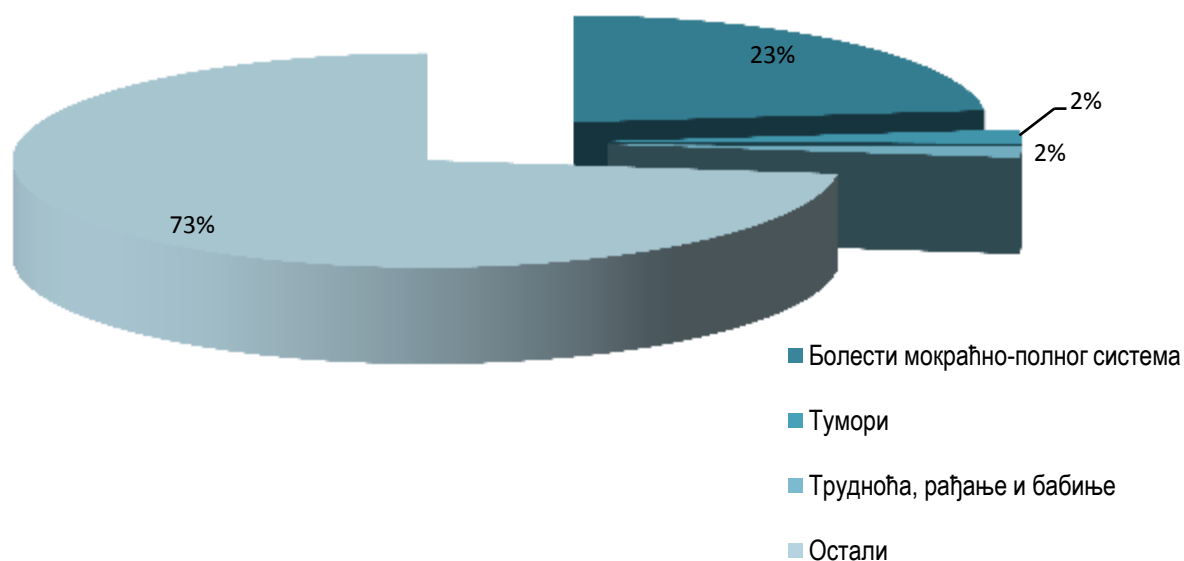

Међу десет најчешћих дијагноза болести код школске деце у Панчеву на првом месту се налазе акутне упале ждрела и крајника, затим друге вирусне болести и вишеструке инфекције горњих партија дисајних путева. На четвртом месту су други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази. Бенигни тумори коже се налазе на петом месту, а на шестом су друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде. Следе болести коже и поткожног ткива, болести носа и синуса, болести средњег ува и мастоидног наставка и на десетом месту бол у стомаку непознатог узрока.

Оболевање жена

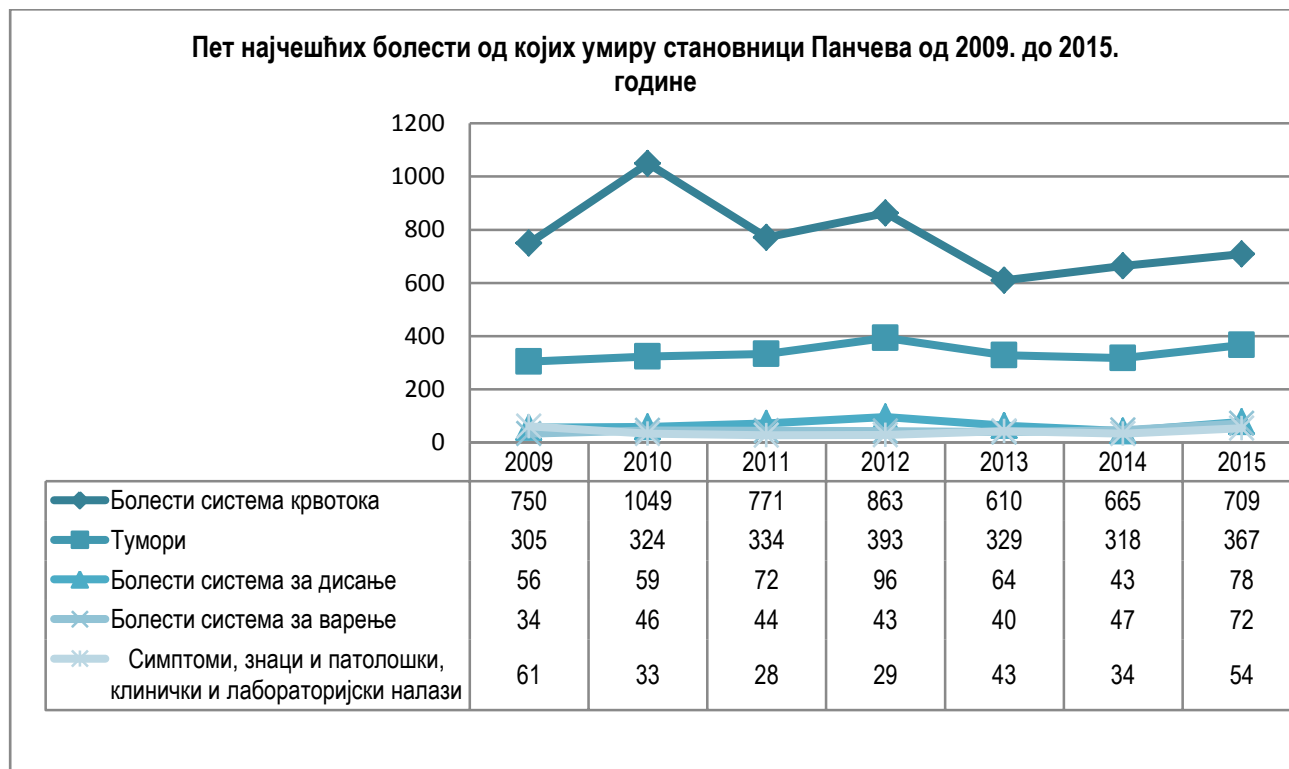
Анализа оболевања жена у Панчеву према групама болести показује да су болести мокраћно-полног система водећи узрок оболевања женске популације (23%). Друго и треће место заузимају тумори, а затим трудноћа, рађање и бабиње с истим процентом (2%).Свим осталим групама болести које се јављају код жена у Панчеву припада 73%.

Три најчешће групе болести у оболевању жена у Панчеву у 2015. години

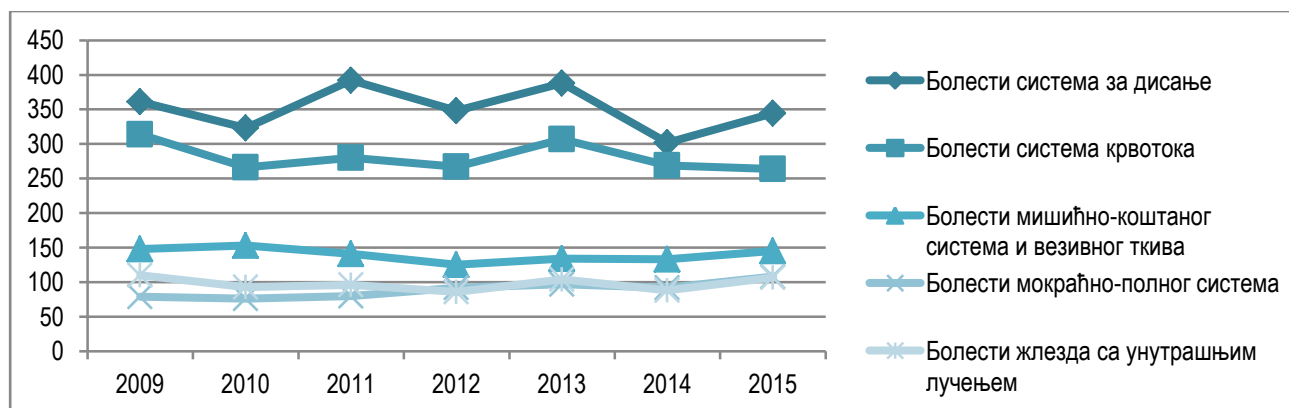

2.2. Здравствено стање становништва у периоду 2009–2015. године³

У периоду од 2009. до 2015. године бележи се пораст стопе mortalитета од тумора, болести система за дисање и болести система за варење, док се од болести система крвотока и симптома, знака и патолошких клиничких и лабораторијских налаза стопа оболевања смањује. Анализом пет најчешћих болести од којих умиру становници Панчева у протеклих неколико година запажено је да се стопа mortalитета повећала код изненадне смрти због застоја срца, неспецифичне кардиомиопатије и повишеног крвног притиска непознатог узрока. Стопа mortalитета је повишена и код малигних тумора душница и плућа и možданог инсулта.

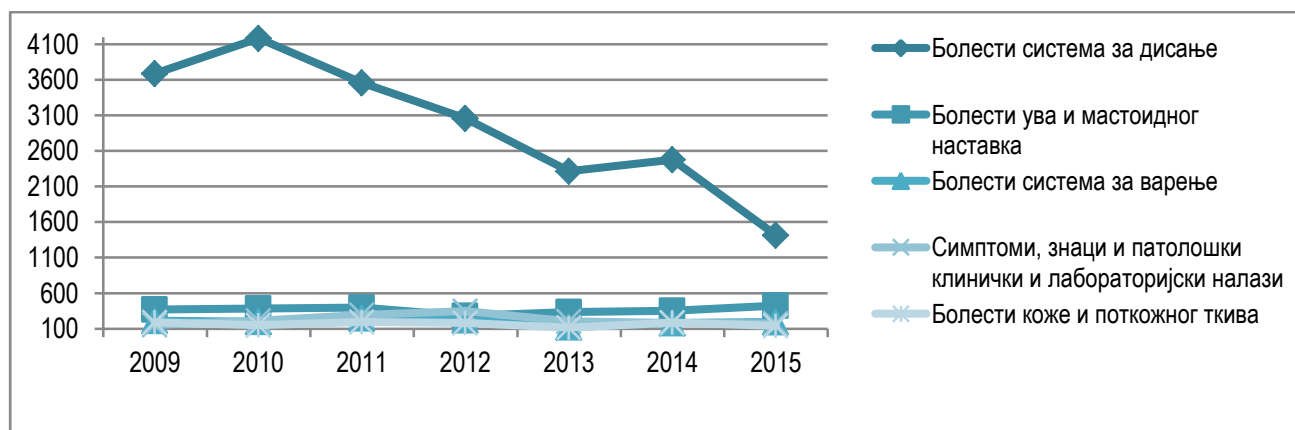
Пет најчешћих група болести у оболевању одраслог становништва Панчева у периоду од 2009. до 2015. године (стопа на 1.000 становника)

У периоду 2009–2015. године у паду је стопа оболевања од болести система за дисање, болести система крвотока, болести мишићно-коштаног система и болести жлезда с унутрашњим лучењем. Стопа оболевања је у порасту само код болести мокраћно-полног система. У периоду 2009–2015. године значајно је да међу водећим дијагнозама код одраслог становништва постоји пад стопе оболевања од повишеног крвног притиска непознатог узрока и акутне упале ждрела и крајника, а пораст код других обољења леђа, вишеструких инфекција горњих дисајних путева и других симптома, знака и ненормалних клиничких и лабораторијских налаза.

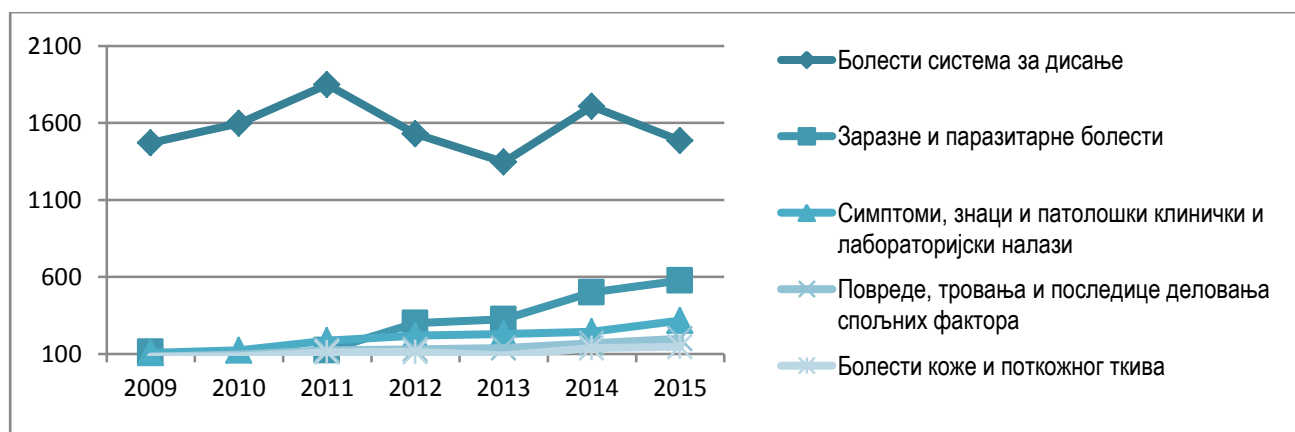
³ Извештај о здравственом стању становништва Панчева у периоду 2009–2015. године, Завод за јавно здравље Панчево

Пет најчешћих група болести у оболевању деце предшколског узраста у Панчеву у периоду од 2009. до 2015. године (стопа на 1.000 деце)

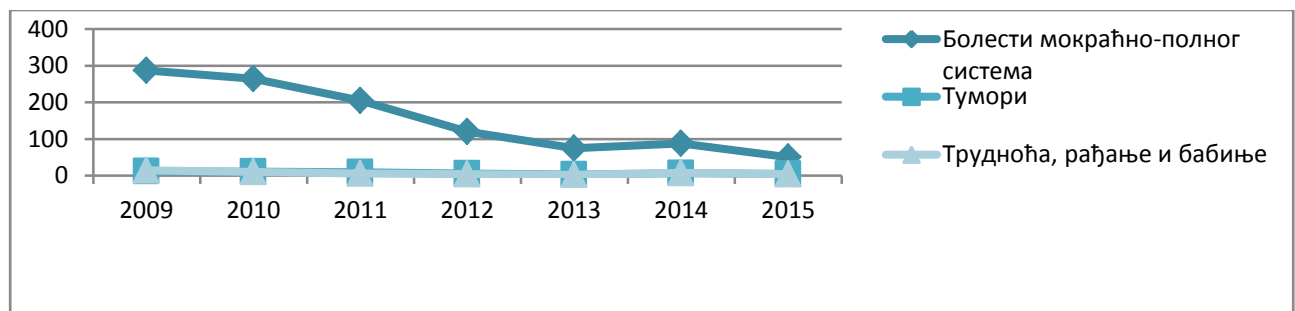
У периоду од 2009. до 2015. године дошло је до пада стопе оболевања од болести система за дисање, болести система за варење и болести коже с поткожним ткивом, а повећала се стопа оболевања од болести ува с мастоидним наставком и симптома, знака и патолошких, клиничких и лабораторијских налаза.

Пет најчешћих група болести у оболевању школске деце у Панчеву у периоду од 2009. до 2015. године (стопа на 1.000 деце)

У периоду од 2009. до 2015. године запажа се пораст стопе оболевања од болести система за дисање, од заразних и паразитарних болести, симптома, знака и ненормалних клиничких и лабораторијских налаза, као и повреда, тровања и последица деловања спољних фактора и болести коже и поткожног ткива. Стопа оболевања деце школског узраста у Панчеву у периоду од 2009. до 2015. године смањила се код акутних упала ждрела и крајника, а порасла је код осталих најчешћих дијагноза болести.

Три најчешће групе болести у оболевању жена у Панчеву у периоду од 2009. до 2015. године (стопа на 1.000 жена)

У периоду од 2009. до 2015. године уочава се пад стопе оболевања од све три најчешће групе болести које се јављају код жена у Панчеву.

2.3. Животни стил и здравље грађана Панчева

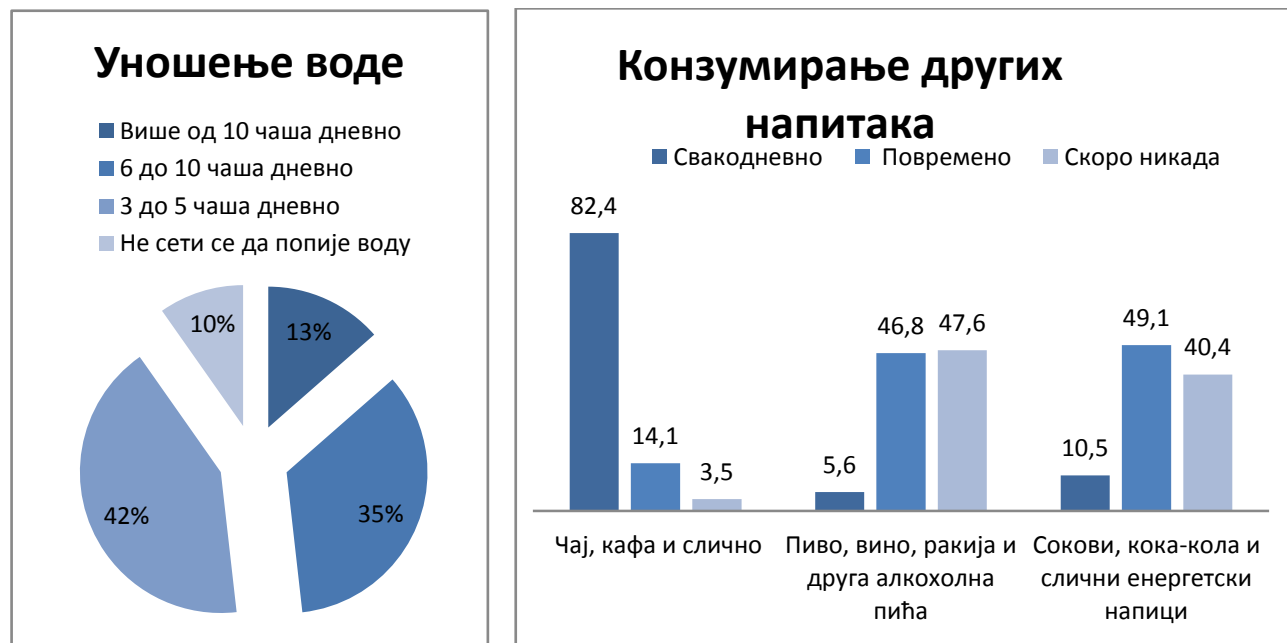
У току 2015. године спроведена је анкета „Животни стил и здравље” на случајном узорку. Од планираних 1.000 испитаника, на анкету је одговорило 541 лице, од којих 297 (56,4%) живи у селима, а 230 (43,6%) у подручју града. Анкетирано је 180 (35,2%) мушкараца и 332 жене (64,8%). Обухваћене су све старосне категорије одраслих и то са завршеном основном школом 37 (7,6%), са средњом школом 206 (42%), с вишом школом 50 (10,2%), с факултетом 194 (39,6%) и с докторатом или магистратуром 5 (1%). Највећи број је запослених 383 (73,9%), затим незапослених 85 (16,4%), пензионисаних 40 (7,7%) и студената/киња 40 (7,7%).

Колико смо физички активни?

Већина анкетираних остварује физичку активност само кроз редовне дневне активности (52%), а 19% ради на пословима који подразумевају свакодневну физичку активност. Свега 8,6% анкетираних упражњава физичку рекреацију једанпут недељно, 8% двапут, а 9,9% трипут недељно. Активно се бави неким спортом 3,8%.

Уношење течности

Према резултатима добијеним спроведеном анкетом, запажа се да више од половине испитаника не уноси довољну количину воде у организам. Недовољно уношење воде постепено и неприметно мења физиологију организма, води дехидрацији и доводи до низа хроничних дегенеративних промена ткива и органа.

Од других напитака, највећи проценат испитаника конзумира чај и кафу свакодневно (82,4%), док се пиво и сокови конзумирају повремено (46,8% и 49,1%). Нешто мање од половине испитаника (47,6%) алкохолна пића не конзумира скоро никада.

Вода је саставни део нашег организма и чини око 60% телесне тежине, зависно од узраста. Самим тим је и неопходан фактор за његово нормално функционисање. Улога воде у организму је вишеструка: учествује у изградњи ткива те је неопходна за правилан раст и развој, учествује у регулацији телесне температуре – значајна за одржавање облика ћелије, учествује у преносу нутријената и продуката метаболичке разградње и као медијум за хемијске реакције.

Препоручена дневна количина воде коју је потребно унети у организам јесте два литра или осам обичних чаша воде, чак и када мислимо да нисмо жедни. Наравно, дневне потребе организма за водом треба прилагодити климатским условима, начину исхране, физичкој активности и другим факторима који утичу на повећане потребе за водом.

Воду треба узимати између оброка, а ако је неопходно, после, а не пре и у току јела. Узимање воде у току јела слаби наш организам и разређује желудачну киселину неопходну за правилно варење хране.

Савремен човек живи у илузији да не може да дехидрира јер су му разне течности на дохват руке, али занемаривање чисте воде и њена замена тзв. течностима (кафа, алкохол, сокови...) воде дехидрацији јер ови напци не могу да замене чисту воду у организму. Њихово стално конзумирање, нажалост, доводи до губитка осећаја за жеђ и до тога да човек замени осећај жеђи с осећајем глади, па једе уместо да пије воду.

Како једемо?

У вези с начином исхране постављено је више питања, тако да је створена детаљна слика о начину исхране, врсти хране и напитака и другим навикама у овој области. Скоро 60% испитаника има три оброка дневно, свега 16% узима храну четири до пет пута дневно, а 24% једном до два пута дневно, што је неправилно, јер успорава метаболизам и може да ремети физиолошке процесе у организму. Такође је упозоравајући податак да 38,2% људи једе кад стигне, у различито доба дана, и то да 5,2% једе „с ногу и на брзину”. На срећу, остали узимају храну у оброцима, претежно у исто време (37,6%) и претежно једу за столом (20,6%).

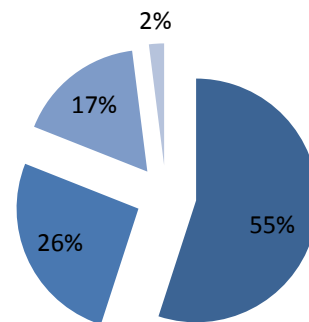
Више од 80% испитаника конзумира куване оброке, док око 20% ретко једе кувану храну.

Правилна и здрава исхрана постала је један од најважнијих проблема савременог човека. Човеково здравље, креативност, ефикасност и расположење директно су условљени свакодневним начином исхране. Одређене навике у животу, а једна од најзначајнијих је исхрана, могу створити снажне предиспозиције ка различитим болестима, а такође имају моћ да их спрече, смање или отклоне.

Гојазност и анорексија су све већи проблем данашњице. Сматра се да је поремећај исхране један од десет најбитнијих ризика по здравље човека, а уједно је и најпревентабилнији.

Заступљеност куваних оброка у исхрани

- Свакодневно
- 4 до 5 пута недељно
- 1 до 3 пута недељно
- Ретко кад

Шта једемо?

Познато је да је квалитетна, разноврсна и избалансирана исхрана један од важних фактора отпорности и здравља људи. У табели: Заступљеност различитих врста намирница у исхрани, види се да су свакодневно најзаступљеније намирнице у исхрани наших испитаника хлеб и пецива, воће, јаја, млеко и млечни производи, свињско, говеђе и живинско месо. Око 58% изјављује да су све намирнице свакодневно подједнако заступљене у њиховој исхрани.

Заступљеност различитих врста намирница у исхрани

Врста намирница	Заступљеност у исхрани			
	Свакодневно	Повремено	Ретко	Избегава
Хлеб и пецива	326 (70,7%)	80 (17,4%)	16 (3,5%)	39 (8,5%)
Свињско месо	86 (19%)	263 (58,1%)	69 (15,2%)	35 (7,7%)
Говеђе и живинско месо	79 (17,9%)	308 (69,7%)	44 (10%)	11 (2,5%)
Јаја, млеко и млечни производи	215 (48%)	190 (42,4%)	31 (6,9%)	12 (2,7%)
Риба и морски плодови	23 (5,2%)	251 (57%)	147 (33,4%)	19 (4,3%)
Воће	245 (55,7%)	143 (32,5%)	47 (10,7%)	5 (1,1%)
Грицкалице и слаткиши	74 (17,7%)	165 (39,5%)	79 (18,9%)	100 (23,9%)
Све намирнице подједнако заступљене	36 (58,1%)	19 (30,6%)	5 (8,1%)	2 (3,2%)
Посебан режим исхране	5 (35,7%)	6 (42,9%)	1 (7,1%)	2 (14,3%)

Правилна исхрана подразумева добро избалансиране оброке, вођене правилима равнотеже, умерености и разноврсности дневне исхране. Исхрана је основни фактор правилног раста и развоја човечјег организма и директно утиче на његову радну способност и дужину живота. Да бисмо се хранили правилно, веома је важно да се придржавамо одговарајућег времена за оброке и да не узимамо храну неконтролисано. Оброци треба да буду једноставни и разноврсни, али правилно комбиновани. Не треба мешати намирнице различитог састава. Важно је јести у умереним количинама, не пребрзо и халапљиво, водећи рачуна да храна није сувише хладна нити сувише врућа, преслана, прекисела или презачињена.

Навике пушења цигарета и употребе наркотика

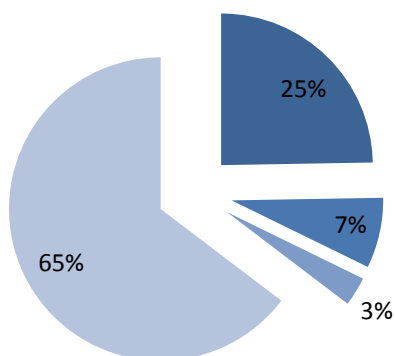
Пушење је један од водећих фактора ризика за развој хроничних масовних незаразних обољења. Дуван је одговоран за 13,7% изгубљених живота у Републици Србији. Невољна изложеност младих дуванском диму (пасивно пушење) изузетно је велика (97,4%), јер велики проценат младих живи у породици с пушачима. Висока учесталост пушења и изложеност дуванском диму доводе до бројних последица по здравље, као што су болести срца и крвних судова, малигна обољења, астма, а посебно тешке последице на бебу може оставити пушење у трудноћи.

Дрога је природна или синтетичка хемијска супстанца која утиче на промене у физиолошким и психичким (интелектуалним, емоционалним

и мотивационим функцијама и битно мења понашање. Вишкратна употреба доводи до стварања (психичке и/или физичке) зависности. Узимање неких дрога (хероин, крэк, кокаин) доводи брзо до стварања зависности, а наглим престанком узимања долази до апстиненцијалног синдрома. Према резултатима Националног истраживања о стилевима живота становништва Србије које је 2014. године спровео Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, у Србији је бар једном у току живота дрогу користило 8% од укупне популације, старости од 18 до 64 године. Дрогу су учесталије користили мушкарци (10,8% мушкараца у односу на 5,2% жена) и млађа одрасла популација од 18 до 34 године (12,8%).

Дневна доза цигарета

- До кутије дневно
- Више од кутије дневно
- Повремено користим цигарете
- Не користим цигарете

Међу анкетиранима има 169 (32%) пушача с две до 50 година пушачког стажа. Један број је бивших пушача с различитим периодом апстиненције у трајању од једне до 20 година. Бивши пушачи су користили од пет до 40 цигарета дневно. Добар податак јесте да две трећине наших испитаника не користи цигарете па самим тим не оштећује ни своје, а ни туђе здравље.

Пушење се везује за болести које доводе до превремене смртности. Учесталост оболевања директно је повезана с бројем попушених цигарета дневно, дужином пушачког стажа, старосним добом почетка пушења, увлачењем дима, као и са садржајем никотина и катрана у диму цигарета.

Уколико сте пушач и у дилеми сте да ли престати или наставити, сигурно се вреди потрудити и престати. Учинци престанка пушења су вишеструки како органски, тако и психолошки, хигијенски и естетски, а није занемарљива ни уштеда новца.

На питање „Да ли сте користили или користите наркотике?“ 495 (96,9%) анкетираних је изјавило да не користи, нити жели да их проба, 7 (1,4%) њих је изјавило да не користи, али би волело да проба, а 1 анкетирани је изјавио да користи наркотике и да не може без њих.

Однос становништва према здравственој превенцији

Највећи број анкетираних 274 (52,2%) иде на лекарске прегледе само када су болесни, када су организовани бесплатни прегледи иде 69 (13,1%), а 196 (37,3%) иде најмање једанпут годишње на контролу здравља. Дакле, више од трећине анкетираних има развијену здравствену културу и брине на прави начин о свом здрављу.

Превенција болести обухвата све активности које се спроводе како би се очувало и унапредило здравље, спречило и сузбило оболевање, рано открило обољење и благовремено и ефикасно лечило, као и спречило даље погоршање стања оболелог, смањила патња и предупреди развој нових компликација и неспособности.

С обзиром на све већу заступљеност хроничних незаразних болести које су превентивне, све већи акценат ставља се на превенцију. Откривањем обољења у најранијој фази болести повећава се могућност лечења и излечења, побољшава квалитет живота оболелог и његове породице, смањује могућност компликација и неспособности, као и трошкова лечења. У односу на претходне године, свест становништва о значају превентивних прегледа се повећала, али недовољно с обзиром на пораст броја оболелих од ХНБ.

Едукација становништва

Анкетирани су исказали интересовања за различите здравствене програме који би могли бити организовани за становништво Панчева и рангирани су их по значају. На основу добијених одговора, утврђена је следећа ранг-листа здравствених програма од значаја за становништво:

1. утицај стреса на здравље и управљање стресом
2. превенција и смањење гојазности и мршавости
3. превенција и одвикавање од пушења
4. превенција и одвикавање од алкохола
5. режим живота хроничних болесника
6. превенција и одвикавање од употребе наркотика

У Дому здравља Панчево у склопу Службе за одрасло становништво делује и Превентивни центар, који постоји ради очувања и унапређења здравља, спречавања и сузбијања болести, као и за рано откривање болести. У Превентивном центру обавља се индивидуална процена здравственог ризика, рад у малој групи, организују здравствена предавања, а ефикасно функционишу и саветовалишта: за правилну исхрану, за ХТА, за дијабетес, за одвикавање од пушења, за превенцију канцера дојки, за остеопорозу и за рано откривање малигног меланома.

Превентивни центар у сарадњи с другим службама Дома здравља, локалном заједницом, школама, Заводом за јавно здравље Панчево, Општом болницом Панчево, медијима и другим партнерима већ дужи низ година успешно спроводи активности на промоцији здравља и здравог начина живота и превенцији болести одраслог становништва Панчева.

3. РЕСУРСИ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ГРАДА ПАНЧЕВА

Овај одељак нуди приказ друштвене бриге о здрављу на територији Панчева, а пре свега примарне и секундарне здравствене заштите у Панчеву с насељеним местима по врстама здравствених услуга, расположивим и недостајућим ресурсима (људски ресурси, опрема и просторни услови) на крају 2015. године.

Такође, приказује финансијску слику и улагања Града у области здравства, али и подржане програме и пројекте које Град суфинансира, а реализују их значајна удружења грађана. Овај одељак приказаће и најзначајније пројекте и програме установа из средстава донатора и међународних извора финансирања, као и преглед сопствених средстава установа.

3.1. Друштвена брига за здравље на нивоу Града

Град Панчево је оснивач установа примарне здравствене заштите, те самим тим Град учествује у стварању услова за приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите на својој територији и то координисањем, подстицањем, организацијом и усмеравањем спровођења здравствене заштите.

Део буџета Града Панчева намењен за здравство у току календарске године користи се за одржавање просторија, опремање здравствених установа, набавку медицинске и немедицинске опреме, опреме у области интегрисаног здравственог информационог система, као и за друге обавезе одређене законом и актом о оснивању.

Град обезбеђује и рад мртвозорске службе на својој територији. У граду посао мртвозорства обављају лекари Службе хитне медицинске помоћи, док је у насељеним местима тај посао поверен лекарима у здравственим амбулантама.

Два пројекта, по којима се Панчево издваја као једна од ретких локалних самоуправа која води рачуна о здрављу становника су: Пројекат „Вантелесна оплодња“ и Пројекат „Гинеколошка и педијатријска заштита у насељеним местима“.

Пројекат „Вантелесна оплодња“ град финансира од 2012. године. Велики број парова са проблемом у заснивању породице користио је средства Града за трећи покушај Вантелесне оплодње. Од 2012. године се грађанкама Панчева пружа могућност да у државним или приватним клиникама остваре трећи покушај вантелесне оплодње. Услови које грађанка мора да испуњава да би остварила право на подршку Града на трећи покушај вантелесне оплодње су: да је држављанка Републике Србије са пребивалиштем на територији Града Панчева најмање годину дана уназад, да нема више од 40 година, да је поступак медицински оправдан од стране стучне Комисије Министарства здравља за ВТО и да је грађанка већ имала два неуспела покушаја, тј. да прилаже доказ РФЗО-а да су обављена два покушаја о трошку државе. За све информације паровима са проблемом стерилитета свакодневно стоји на располагању Секретаријат за јавне службе и социјална питања у Градској управи (други спрат, Драгана Дачић - контакт телефон: 013/ 308 -871)

Пројекат „Гинеколошка и педијатријска заштита у насељеним местима“ Град Панчево финансира од 2013. године. Овим пројектом се постиже уједначено пружање здравствене заштите. С обзиром на то да се пројекат спроводи у насељеним местима здравствена заштита постаје доступнија. Главни циљ спровођења овог пројекта је повећање обухвата здравствене заштите код деце и жена, са идејом смањења морбидитета и морталитета од најчешћих болести у овим старосним групама. Путем овог пројекта најмлађим становницима Панчева у насељеним местима врши се вакцинација, а педијатри такође обављају и превентивне прегледе сходно препорукама. Женама у насељеним местима спровode се скрининг програми за рано откривање карцинома дојке и карцинома грлића материце, обављањем гинеколошких прегледа и саветодавним радом гинеколога.

Пратећи актуелне трендове и препоруке, као и измене и допуне Закона у области здравства, долази се до

закључка да је неопходно дефинисати мањкавости у здравственом систему на нивоу јединице локалне самоуправе и радити на њиховом уклањању, а уједно више улагати у промоцију и превенцију. Израда и усвајање градске Стратегије за здравље и Плана за здравље, свакако би помогло да се искристалишу циљеви и приоритети у здравству.

На територији Панчева у 2015. години постоје следеће здравствене установе:

	Дом здравља Панчево Адреса: Милоша Обреновића 2, 26000 Панчево Број телефона: 013/309-200	Установа примарне заштите чији је оснивач Град Панчево
	Општа болница Панчево Адреса: Милоша Требињца 11, 26000 Панчево Број телефона: 013/306-400; 319-900	Установа секундарне здравствене заштите чији је оснивач АПВ
	Завод за јавно здравље Панчево Адреса: Пастерова 2, 26000 Панчево Број телефона: 013/322-965	Установа на више нивоа заштите, чији је оснивач АПВ
	Апотека Панчево Адреса: Карађорђева 2ц, 26000 Панчево Број телефона: 013/316-412	Установа примарне заштите чији је оснивач Град Панчево

Поред наведених здравствених установа, Град Панчево финансира низ установа које помажу у области здравља, кроз различите видове превенције, едукације и информисања, као и збрињавање и негу најмлађих, старих и болесних:

Центар за социјални рад „Солидарност”, Филипа Вишњића 16, Панчево
Дом за децу и омладину без родитељског старања „Споменак”, Кнеза Михајла Обреновића 6, Панчево
Предшколска установа „Дечја радост”, Жарка Зрењанина 25, Панчево
ШОСО „Мара Мандић”, Цара Душана 34, Панчево
Дом за ЛОМР „Срце у јабуци” Јабука, ЈНА 45, Јабука
Дом за лица с оштећеним видом „Збрињавање”, Баваништански пут 396, Панчево
Геронтолошки центар Панчево, Војвођански булевар 1, Панчево
Сигурна кућа Панчево
Клубови за стара лица
„Црвени крст”, Жарка Жрењанина 15, Панчево
Канцеларија за младе, Трг краља Петра 2, Панчево
Дом омладине Панчево, Светог Саве 10, Панчево

Град Панчево је оснивач 4 градских јавно-комуналних предузећа која су у служби јавног здравља грађана и то:

	ЈКП „Зеленило” Димитрија Туцовића 7а, Панчево	Уређење и одржавање зелених површина, пијаца, гробалја
	ЈКП „Младост” Милоша Требињца 3, Панчево	Уређење и одржавање спортских терена и објеката

	ЈКП „Хигијена“ Цара Лазара 57, Панчево	Одношење смећа, чишћење града, рециклажа, зоохигијена
	ЈКП „Водовод и канализација“ Ослобођења 15, Панчево	Производња и дистрибуција воде, канализација

За потребе комуналног функционисања насељених места на територији града Панчева, али и у функцији јавног здравља, основано је и 8 јавно-комуналних предузећа, са циљем уређења и одржавања животне средине, сакупљања отпада и/или производње и дистрибуције воде: ЈКП „Старчевац“ – Старчево, ЈКП „Комбрест“ – Банатски Брестовац, ЈКП „Вод-Ком“ – Јабука, ЈКП „Омољица“ – Омољица, ЈКП „БНС“ – Банатско Ново Село, ЈКП „Качарево“ – Качарево, ЈКП „Долови“ – Долово и ЈКП „Глогоњ“ – Глогоњ.

Савет за здравље

Већ неколико година постоји Савет за здравље на нивоу Града Панчева, који је на предлог градоначелника именовала Скупштина Града Панчева. Савет прати, анализира и предлаже мере у циљу побољшања области здравства на територији града, а има за циљ и обезбеђивање заштите права пацијената и дефинисање предлога поступања по приговорима пацијената о повреди појединачних права, и то када је подносилац приговора незадовољан извештајем саветника права пацијената. Савет у таквим ситуацијама поступа по процедури прописаној за поступање саветника за права пацијената и обавезан је да се у поступку по приговору придржава прописа којима се уређује заштита података о личности. Рад Савета за здравље је јаван, а чланови Савета су представници установа примарне и секундарне здравствене заштите, представник Републичког фонда за здравствено осигурање, представници Удружења пацијената и локалне самоуправе.

Одлуком о образовању Савета за здравље Града Панчева⁴ („Службени лист Града Панчева” број 18/13. и 15/14) образован је Савет за здравље Града Панчева у саставу: Јелена Новаков, представник ГУ Панчева, председник Савета за здравље; др Данка Прванов, представник Дома здравља Панчево; Душко Бачвански, представник РФЗО, Филијала за Јужнобанатски округ са седиштем у Панчеву; др Тодор Вишекруна, представник Опште болнице Панчево; др Станислав Милошевић, представник Опште болнице Панчево; Георгије Николић, представник Удружења дистрофичара Јужнобанатског округа; Милица Медић, представник Друштва за борбу против шећерне болести.

У 2015. години одржано је три седнице и разматрано 10 питања. У складу с препорукама СКГО и Савета, у Савет је примљена и прим. др Љиљана Лазић из Завода за јавно здравље Панчево.

Саветник за заштиту пацијената⁵

Саветник за заштиту права пацијената обавља послове заштите права пацијената по поднетим приговорима и пружа потребне информације и савете у вези с правима пацијената. У току 2015. године поднето је девет приговора, који су се односили на Општу болницу Панчево, од чега су два била основана, а седам неоснованих. Највећи број приговора односио се на повреду права на доступност здравствене заштите. Два приговора у току 2015. године поднета су Савету за здравље, након што су пацијенти били незадовољни Извештајем саветника за заштиту права пацијената.

Саветник за заштиту права пацијената је Јелена Мокран, Градска управа Града Панчева, канцеларија 207, контакт телефон: 013/308-740.

⁴Извештај о раду Савета за здравље за 2015. годину, Скупштина Града Панчева

⁵Извештај о раду саветника за заштиту права пацијената за 2015. годину, Град Панчево

Дом здравља Панчево

11 организационих јединица – служби	607 запослених	40 на одређено време		
		567 на неодређено време	здравствени кадар	450
			здравствени сарадник	5
		административни и технички радници	112	

Служба за здравствену заштиту одраслих

18 здравствених станица – амбуланти	у градском подручју	8	166 запослених	доктори медицине – специјалисти	66	746.830 здравствених услуга
	у насељеним местима и на „Старом Тамишу”	10		медицинске сестре	100	

Центар за превентивне здравствене услуге

7 саветовалишта	Саветовалиште за правилну исхрану	10.036 превентивних услуга	5,7% укупних услуга чине превентивне услуге и услуге здравствено- васпитног рада
	Саветовалиште за повишен крвни притисак		
	Саветовалиште за дијабетес		
	Саветовалиште за одвикавање од пушења		
	Саветовалиште за превенцију карцинома дојки		
	Саветовалиште за остеопорозу		
	Саветовалиште за рано откривање малигног меланома		

Служба за здравствену заштиту радника

24 запослених	доктори медицине	8
	медицинске сестре	16

Служба за здравствену заштиту деце

Одељење за здравствену заштиту деце и Одељење саветовалишта развојне педијатрије

50 запослених	доктори медицине	10
	медицинске сестре	9
	здравствени сарадник и медицинска сестра са средњом стручном спремом	2
91.456 здравствених услуга	Превентивне услуге и услуге здравствено-васпитног рада чине 18% и 15.010 услуга у оквиру Развојног саветовалишта.	
	Оптерећеност педијатара је изнад прописаних мера извршења (реализовано је 8.959 посета по специјалисти педијатрије, односно 41 посета на дан).	

Одељење за здравствену заштиту школске деце и Саветовалиште за младе

24 запослених	доктори медицине	10
	медицинске сестре	13
	здравствени сарадник	1
101.050 здравствених услуга	Превентивне услуге и услуге здравствено-васпитног рада чине 24% и 2.965 услуга у оквиру Саветовалишта за младе.	
	Оптерећеност педијатара је изнад прописаних мера извршења (реализовано је 8.770 посета по специјалисти педијатрије, односно 40 посета на дан).	

Служба за здравствену заштиту жена

19 запослених	доктори медицине	7
	медицинске сестре	12
85.246 здравствених услуга	• Одсек превентивне здравствене заштите жена • Одсек куративне здравствене заштите жена • Световалиште за труднице и контрацепцију • Школа за труднице	Оптерећеност гинеколога је изнад прописаних мера извршења (реализовано је 9.514 посета по специјалисти гинекологије, односно 43 посете на дан). Један тим здравствених радника обезбеђивао је здравствену заштиту за 7.795 жена. Око 40% су превентивне услуге у укупном броју посета

Служба за хитну медицинску помоћ

50 запослених	доктори медицине	19
	медицинске сестре	31
52.609 здравствених услуга	рад лекарских екипа (на терену) и у амбуланти службе санитетски транспорт болесника на територији Панчева, у земљи и иностранству	Један тим здравствених радника обезбеђује здравствену заштиту за 8.529 становника (норма је 6.000).

Служба има посебан план за рад у случају ванредних ситуација, масовних несрећа и епидемија тешких заразних болести већих размера. Постоји добра сарадња с другим релевантним стручним службама као што су полиција, ватрогасци и „Црвени крст”.

Служба за кућно лечење и негу

10 запослених	доктори медицине	3
	медицинске сестре	7
20.021 услуга	реализоване посете	1.532
	оптерећеност је изнад прописаних мера извршења – број посета на дан	7

Служба поливалентне патронаже

16 запослених	медицинске сестре	16
	реализоване посете по једној сестри	768
15.239 услуга	дневно посета по једној сестри	3,5
	једна патронажна сестра обезбеђује здравствену заштиту за 7.463 становника	

Служба за лабораторијску дијагностику

27 запослених	биохемичари	3
	лабораторијски техничари	24
801.770 услуга	број услуга по тиму здравствених радника	267.256
	број услуга на дан	1.215

Служба за радиолошку дијагностику

10 запослених	доктори медицине – специјалисти радиологије	3
	медицинске сестре	7
22.890 услуга	по специјалисти РТГ услуга	7.630
	ултразвучних услуга	12.939

Служба стоматолошке здравствене заштите

106 запослених	доктори стоматологије (20 специјалиста)	38
	стоматолошке сестре	49
	зубни техничари	17
	рендген техничари	2
108.202 стоматолошких услуга	превентивне услуге	50.248
	куративне услуге	57.954
	услуге здравствено-васпитног рада	12.492

Према Евиденцији о издатим сертификатима о акредитацији здравствених установа Србије, од децембра 2013. године, коју води Агенција за акредитацију здравствених установа Републике Србије, Дом здравља Панчево акредитован је за период од три године – до децембра 2016. године, сертификатом број А-100-09/2013.

Материјални ресурси Дома здравља Панчево – опрема

Служба хитне медицинске помоћи: ЕКГ апарати за амбуланту и санитетско возило, дефибрилатори, респиратори, суви стерилизатори, аспиратори, инхалатори.

Служба за радиолошку дијагностику: Ултразвучни апарати, мамограф, Рендген апарат, машина за развијање филма

Лабораторија: Хематолошки анализатор, апарат за хемијски преглед урина, апарат за одређивање фибриногена, апарат за седиментације, апарат за капиларно одређивање шећера, биохемијски анализатор, апарат за дејонизацију воде, центрифуга, стерилизатор, микроскопи.

Одсек за спортску медицину: ЕКГ апарат, апарат за терапију кисеоником, систем за одређивање телесног састава, дигитална вага са висинометром, дефибрилатор, стерилизатор, дијадинатор.

Одељење за здравствену заштиту школске деце: Суви стерилизатор, инхалатор, ЕКГ апарат, дигитална вага са висинометром, апарат за ултразвук, боца за кисеоник, апарат за мерење крвног притиска, дигитални термометар

Одељење за здравствену заштиту деце: Суви стерилизатор, инхалатор, дигитална вага са висинометром, боца за кисеоник, апарат за мерење крвног притиска.

Служба за здравствену заштиту жена: микроскоп, колпоскоп, суви стерилизатор, ЦТГ, вага са висинометром, дигитална вага, ултразвучни апарат, ендосонда, линеарна сонда, боца са кисеоником.

Служба кућног лечења и неге: ЕКГ апарат, суви стерилизатор, боца са кисеоником, апарат за мерење крвног притиска.

Здравствена амбуланта медицине рада „Центар“, Здравствена амбуланта медицине рада ХИП, Здравствена амбуланта медицине рада РНП: Спирометар, ЕКГ апарати, аудиометар, орторејтер механички.

Амбуланте \ Опрема	Опрема												
	Суви стерилизатор	Боца с кисеоником	ЕКГ апарат	Апарат за мерење крвног притиска	Вага с висинометром	Вага за бебе	Вага за децу	Аспиратор	Инхалатор	Глукомер	Отоскоп	Пулсни оксиметар	
„Центар“	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	-	
„Нови свет“	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	-	
„Стрелиште“	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	-	
„Нови град“	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	-	
„Доњи град“	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	
„Горњи град“	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	
„Младост“	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	-	
„Стари Тамиш“	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	-	
Качарево	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	
Глогоњ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Јабuka	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	
Омољица	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	
Б. Брестовац	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	
Иваново	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	
Старчево	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	
Долово	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	
Б. Н. Село	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	
Војловица	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	

Општа болница Панчево

18 делатности и служби	Интерно одељење и одсек за хемодијализу	
	Пнеумофтизиолошко одељење	
	Инфективно одељење	
	Одељење за онкологију и продужено лечење и негу	
	Одељење неурологије	
	Одељење педијатрије	
	Одељење опште хирургије	
	Одељење ортопедије с трауматологијом	
	Одељење урологије	
	Одељење за пријем и збрињавање хитних стања	
	Одељење оториноларингологије	
	Офталмолошко одељење	
	Одељење за анестезију с реаниматологијом	
	Одељење за гинекологију и акушерство	
	Дерматовенеролошко одељење	
	Одсек за интрахоспиталну и санитарни надзор	
	Одељење за специјалистичко консултативне прегледе и дијагностичке методе	
Менаџмент болнице		
1.167 запослених	доктори медицине	207
	фармацеути	2
	медицински техничари	682
	здравствени сарадници	13
	медицински административни радници	44
	технички и помоћни радници	219

21.648	хоспитализованих пацијената	660	кревета
7.355	број извршених операција	73.760	хематолошке анализе
1.562	рођена детета	452.172	биохемијске анализе
346.482	број специјалистичких прегледа	65.500	прегледа урина
2.694	број скрининга рака дојке	908	прегледа столица
25.236	рендген дијагностика	52.901	микробиологија и паразитологија
54.301	ултразвучна дијагностика	28.824	патохистолошке анализе
3.898	скенер дијагностика	136.767	остале лабораторијске анализе – трансфузија
1.501	доплер дијагностика	28	постеља у дневној болници: хируршке, интернистичке гране и одељења педијатрије, гинекологије и акушерства и одељење психијатрије

11 заједничких медицински х делатности	Основна радиолошка дијагностика	10 сала ОП блок а	Одељење опште хирургије	4
	ЦТ		Одељење ортопедије с трауматологијом	1
	Клиничко-биохемијска и хематолошка дијагностика		Одељење урологије	2
	Микробиолошка дијагностика		Одељење за гинекологију и акушерство	1
	Патологија, патохистологија и цитологија		Одељење оториноларингологије	1
	Анестезиологија с реанимацијом		Офталмолошко одељење	1
	Трансфузиологија			
	Физикална медицина и рехабилитација			
	Фармацеутска здравствена делатност – болничка апотека			
	Социјална медицина, информатика и статистика			
Послови припреме дијета за пацијенте и контрола намирница				

Завод за јавно здравље Панчево

Завод прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену културу становништва, стање и квалитет животне средине, узроке, појаву и ширења заразних и других болести од социјално-медицинског значаја, утицај еколошких фактора на здравље, као и организацију, рад и развој здравствене службе, и предлаже и предузима одговарајуће мере у циљу заштите и унапређења здравља људи.

Завод за јавно здравље Панчево покрива својом делатношћу Јужнобанатски округ површине 4.248 км² с 293.730 становника, према попису из 2011. године, с осам општина (највећа је Панчево – 123.414, а најмања општина је Опово – 10.440 становника), у оквиру којих има 94 насељена места. Просечна густина насељености је 69 становника по 1 км².

5 организационих јединица	Центар за промоцију здравља, за анализу, планирање, организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству	84 запослених на неодређено време	висока СС	22
	Центар за превенцију и контролу болести		виша СС	19
	Центар за хигијену и хуману екологију		ССС	36
	Центар за микробиологију		НСС	7
	Служба за правне, економско-финансијске, техничке и друге сличне послове			
8 делатности / специјалистичких грانا	социјална медицина с организацијом здравствене службе			
	здравствено васпитање			
	здравствена статистика, информатика и економика у здравству			
	епидемиологија			
	микробиологија с паразитологијом и вирусологијом			
	хигијена са заштитом животне средине			
	дезинфекција, дезинсекција и дератизација			
техничко испитивање и анализа (мерења у вези са чистоћом воде и ваздуха, испитивање хигијенске исправности хране, мерење буке, итд.				

Завод за јавно здравље Панчево има сву неопходну опрему и адекватан возни парк за обављање послова из домена својих делатности. Укупна квадратура простора коју заузимају просторије Завода на првом спрату Интернистичког блока Опште болнице Панчево износи 1.000 м², а укупна искоришћена површина 609 м².

Сертификатом о акредитацији потврђено је да Завод за јавно здравље Панчево задовољава захтеве стандарда *SRPS ISO/IEC 17025:2006* и да је компетентан за обављање послова испитивања који су дефинисани у Решењу о утврђивању обима акредитације.

Апотеке у Панчеву

У 2015. години на територији Панчева функционише око 60 државних и приватних апотека. Тачан број апотека за 2015. годину у граду није могуће утврдити, јер се број брзо мења, а у прилог томе иде и непостојање обједињене евиденције апотека на нивоу Републике, нити на нивоу Града.

Установа Апотека Панчево у 2015. години, према Евиденцији о издатим сертификатима о акредитацији здравствених установа Србије, од 15. априла 2016. године, коју води Агенција за акредитацију здравствених установа Републике Србије, није акредитована. Установа је под стечајем. Установа Апотека Панчево, према подацима с интернет стране www.pansevo.au.rgo.rs, има 21 апотекарску јединицу и то: 12 апотека у граду и девет у насељеним местима.

21 апотекарска јединица Апотеке Панчево	„Карађорђева” Карађорђева 2ц, Панчево	„Војловица” Трг Војвођ. бригаде 1, Панчево	„Банатско Ново Село” Маршала Тита 54, Б. Ново Село
	„Нови свет” Сердар Јанка Вукотића бб, Панчево	„Свети Сава” Светог Саве 109, Панчево	„Долово” Краља Петра Првог 28, Долово
	„Жарка Зрењанина” Жарка Зрењанина 80, Панчево	„Младост” Сремска бб, Панчево	„Омољица” А. Чарнојевића 2, Омољица
	„Центар” Трг слободе 1, Панчево	„Македонија” Македонска 31а, Панчево	„Банатски Брестовац” Маршала Тита 2, Б. Брестовац
	„Хигија” Милоша Обреновића бб, Панчево	„Содара” Жарка Зрењанина 43, Панчево	„Глогоњ” Ослобођења 90, Глогоњ
	„Котез” Браће Јовановића 109, Панчево	„Старчево” Панчевачки пут 2, Старчево	„Јабука” Змај Јовина 1, Јабука
	„Стрелиште” Милутина Бојића бб, Панчево	„Качарево” Народног фронта 26, Качарево	„Иваново” Петефи Шандора 27, Иваново

Поред градске апотекарске установе, на територији Панчева ради око 40 приватних и других апотека. Према интернет презентацијама www.bbsoft.rs и www.apoteke.cu.rs/pansevo/, седам у насељеним местима и 31 апотека у граду. Будући да се на нивоу државе, а тако ни града, не води обједињена евиденција приватних апотекарских установа, понека апотека можда недостаје на овом списку:

39 приватних и других апотека	„Achillea 1”, Трг слободе 3, Панчево	„Јосиф Панчић”, Ослобођења 78, Панчево
	„Achillea 2”, Ослобођења 4а, Панчево	„Код сунчаног сата”, Николе Тесле 3, Панчево
	„Артеа”, Димитрија Туцовића 35, Панчево	„Код сунчаног сата 1”, Кикиндска бб, Панчево
	„Лили дрогерије”, Авив парк, М. Обреновића, Панчево	„Код сунчаног сата 2”, М. Обреновића 2, Панчево
	„Лили дрогерије”, Димитрија Туцовића 1а, Панчево	„Мелем”, Милоша Требињца 34, Панчево
	„Бену ДИС”, Милоша Обреновића 12, Панчево	„Миралек”, Светог Саве 2, Панчево
	„Бену”, Доситеја Обрадовића 8к, Панчево	„Мултифарм”, Д. Туцовића 1а, Панчево
	„Бену Макси”, Светог Саве 8а, Панчево	„Пандора – Младост”, Македонска 18, Панчево
	„Вегафарма”, Лава Толстоја 2, Панчево	„Пандора”, Вељка Петровића 126, Панчево
	„Ведро”, Михаила Обреновића 65, Панчево	„Пандора – Центар”, М. Обреновића 3, Панчево
	„Вива б плус”, Ослобођења 19, Панчево	„Тилиа”, Светог Саве 3, Панчево
	„Душа”, Лава Толстоја 2, Панчево	„Celsius”, Светог Саве 8а, Панчево
	„Дигиталис”, Војводе Р. Путника 7, Панчево	„Achillea 3”, Панчевачки пут 11, Старчево
	„Здравље”, Милоша Обреновића 5а, Панчево	„Achillea 5”, Маршала Тита 52, Б. Н. Село
	„Зингибер”, Вељка Петровића 11а, Панчево	„Achillea 6”, А. Чарнојевића 9, Омољица
	„Фабег 1”, Ослобођења 17, Панчево	„Achillea 7”, Краља Петра Првог 42, Долово
	„Фабег 2”, М. Бате Михаиловића 19, Панчево	„Фабег”, Народног фронта 29, Качарево
	„Фабег 3”, Доктора С. Касапиновића 5, Панчево	„Хелиос-лек”, М. Тита 52, Б. Н. Село
	„Фабег 4”, Карађорђева 6, Панчево	„Виола”, М. Тита 32, Качарево
	„Фарманеа”, Милоша Обреновића 5а, Панчево	

3.3. Удружења грађана и спортски клубови

Огроман допринос здрављу грађана и јавном здрављу даје велики број удружења грађана, као и спортских удружења и клубова. У граду делује 236 удружења грађана и клубова, који су служби здравља Панчеваца и Панчевки. Они су активни субјекти у области здравља на територији Панчева, партнери које Град суфинансира кроз пројектно финансирање на јавним конкурсима и/или на други начин подржава у њиховом раду и пружању услуга грађанима.

236 удружења грађана и клубова у служби здравља	76 удружења грађана у служби здравља и животне средине	здравство, социјална заштита, удружења тешких хроничних болесника и удружења за помоћ особама с инвалидитетом унапређење и развој заједнице, организације младих и за младе, здрави стилови живота, култура и рекреација екологија, заштита животне средине, животиње
	160 спортских клубова и удружења	спорт, рекреација и физички развој

Удружења грађана у служби здравља и животне средине у 2015. години ⁶

Здравство, социјална заштита, удружења тешких хроничних болесника и удружења за помоћ особама с инвалидитетом	
Асоцијација за церебралну и дечју парализу Јужнобанатског округа „Дуга стрела”	Савска 4, Панчево
Друштво за церебралну парализу и сродна оштећења Панчево	Светог Саве 19, Панчево
Удружење дистрофичара Јужнобанатског округа	Краљевића Марка 34е, Панчево
Удружење паралигичара и квадриплегичара јужног Баната	Дунавска 9, Панчево
Удружење оболелих од мултипле склерозе „Јужни Банат”	Дунавска 8, Панчево
Савез инвалида стреличара Панчево	Савска 4, Панчево
Удружење ратних војних инвалида Панчево	Др С. Касапиновића 1, Панчево
Савез за спорт и рекреацију инвалида Панчево	Војводе Р. Путника 19, Панчево
Савез инвалида рада – Општинска организација Панчево	Војводе Р. Путника 19, Панчево
Међуопштинско удружење цивилних инвалида рата Панчево	Војводе Р. Путника 19, Панчево
Удружење ратних војних инвалида и породица погинулих бораца	Вељка Влаховића 48/4, Панчево
Унија ратних ветерана и инвалида Панчева	Ж. Зрењанина 17/2, Панчево
Удружење ратних и мирнодопских војних инвалида Панчева	Др С. Касапиновића 1, Панчево
Међуопштинска организација глувих и наглувих Панчево	Цара Лазара 23, Панчево
Међуопштинска организација Савеза слепих Србије Панчево	Жарка Зрењанина 5, Панчево
Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним особама Панчева	Николе Тесле 5, Панчево
Удружење за помоћ особама с аутизмом Панчево	Милутина Бојића 3/28, Панчево
Удружење „На пола пута”	Др Касапиновића 246, Панчево
Иницијатива за инклузију „ВеликиМали”	Жарка Зрењанина 10, Панчево
Спортски клуб за децу и омладину с посебним потребама „Спортско срце”	ЈНА 45, Јабука
Спортски клуб за децу и омладину с посебним потребама „Кликер”	Исидоре Секулић 16, Панчево
НВО за помоћ деци и младима у невољи „Дечји осмех”	Живојина Мишића 6, Панчево
Друштво за борбу против рака Панчево	Моше Пијаде 15, Панчево
„Анима” – Водич за квалитетан живот оболелих од рака	Б. Јовановића 16а/1, Панчево
Друштво за борбу против шећерне болести Панчево	Савска 14, Панчево
Удружење „Нова+”	Мајке Југовића 20, Панчево
Креативни омладински центар Панчева за борбу против сиде – КОМПАС	Светог Саве 10, Панчево
Регионална организација за превенцију ХИВ-а и АИДС-а – РОДА	Моше Пијаде 15, Панчево
„Црвени крст” Србија – „Црвени крст” Војводина – „Црвени крст” Панчево	Жарка Зрењанина 15, Панчево
Удружење „За породицу”	Љ. Ковачевића 4/14, Панчево
Удружење хранитеља „Дуга”	Војводе Р. Путника 19, Панчево
Удружење геронтодомаћица „Банатске виле”	Карађорђева 20, Панчево

⁶Евиденција удружења грађана Градске управе Панчево

Удружење грађана за социјално предузетништво „Здрава храна без глутена“	Вука Караџића 4, Панчево
Центар за едукацију и истраживање у медицини, екологији и социологији ЦЕРМЕС	Др Касапиновића 46, Панчево
Унапређење и развој заједнице, организације младих и за младе, здрави стилови живота, култура и рекреација	
Унија средњошколских ученичких парламената Панчева	Светог Саве 10, Панчево
Друштво учитеља општине Панчево	Трг краља Петра 1 2/4, Панчево
Покрет горана и центар волонтера Панчева	Светог Саве 10, Панчево
Планинарско-еколошки клуб „Соко“	Д. П. Шанета 9, Панчево
Планинарски клуб „Јеленак“	Светог Саве 10, Панчево
„Натура еко-тим“	Вељка Влаховића 20/26, Панчево
Удружење ЦЕПТА	Баваништански пут 419, Панчево
Регионални центар за таленте „Михајло Пупин“	Стевана Шупљикца 89, Панчево
Одред извиђача „Надел“ Старчево	Трг неолита 2, Старчево
Алтернативни културни клуб Банатско Ново Село	Маршала Тита 73, Б. Н. Село
Грађанска акција	Жарка Зрењанина 31, Панчево
Удружење БУДИ	Моше Пијаде 12, Панчево
„Green Vision“	Стевана Шупљикца 135, Панчево
Центар за културу и екологију „Пан Арт“	Боре Станковића 9, Панчево
Удружење за развој културе „Електрика“	Жарка Зрењанина 1, Панчево
Креативни културни клуб Старчево	Панчевачки пут 1, Старчево
Удружење грађана „Омладинска зона“	Бранка Радичевића 8, Панчево
Удружење грађана „Connecting people“	Светог Саве 10, Панчево
Удружење за децу и младе „Препознај у себи“	Жарка Зрењанина 35, Панчево
Унија младих Панчева	Стојана Новаковића 1, Панчево
Удружење „Омладина Европе“ Панчево	Пелистерска 36г, Панчево
ЖМИГ – Женска мировна група Панчево	Стевице Јовановића 22а, Панчево
Удружење грађана за одрживи развој „Банатска акција“	Хајдук Вељкова 9, Панчево
Удружење креативних грађана „Деца бензена“	Новосадска 2, Панчево
Удружење „Наранџасти“	Димитрија Туцовића 8, Панчево
Удружење за културу, омладину и спорт „Ухуру“	Штросмајерова 2, Панчево
Удружење грађана „Сунцокрет“ Омољица	Трг ослобођења 1, Омољица
Омладинско удружење Банатски Брестовац	Панчевачка 4а, Б. Брестовац
Екологија, заштита животне средине, животиње	
Удружење одгајивача голубова српских високолетача „Младост 08“ Панчево	Крајишка 26, Панчево
Друштво одгајивача расне живине, голубова, кунића и птица	Моше Пијаде 108/16, Панчево
Друштво пријатеља животиња „Љубимци“	Војводе Р. Путника 19, Панчево
Удружење FEBUS/RHOEBUS	Чумићева 47, Панчево
Удружење стручњака „Codex 100“	Војвођанска 65, Панчево
Удружење „Еко-зона Поњавица“ – ЕЗОП	Омољица
Удружење „Делиблатика“	Др Марије Прите 2, Панчево
Удружење пчелара „Тамишка матица“	Димитра Влахова 28, Јабука
Друштво пчелара Панчево	Краљевачка 1, Панчево
Ловачко удружење Панчево	Штросмајерова 6, Панчево
Ловачко друштво „Зеџ“	Штросмајерова 6, Панчево
Удружење спортских риболоваца „Златни караш 2013“	Маршала Тита 4а, Б. Брестовац
Ловачко друштво Глогоњ	Ослобођења 86, Глогоњ

Спортски клубови и удружења⁷

Регистровани су у Спортском савезу Панчево, а у 2015. години на евиденцији је било 160 удружења и клубова.

⁷ www.sportskisavezpancevo.rs

3.4. Финансирање система здравствене заштите

У току 2015. године за здравствену заштиту на територији Града је обезбеђено 2,06% укупног градског буџета, што је два и по пута више у односу на просек издвајања за здравство на републичком нивоу (0.8%), иако је, имајући у виду неопходност одржавања квалитета здравствених услуга и улагања у здравство, новац који се издваја свакако мањи у односу на реалне и растуће потребе.

Реализација буџета Града Панчева у 2015. години⁸

Укупно извршење буџета Града за 2015.годину	4.213.536.997
Процент директног улагања у здравство (86.834.209 динара) у односу на градски буџет	2.06%
Процент индиректног улагања у здравство и заштиту животнесредине (615.879.949 динара) у односу на градски буџет	14.62%
Процент директног и индиректног улагања у здравство у односу на градски буџет	16.68%

Директна издвајања за област здравства	Утрошена средства
ЗДРАВСТВО	61.265.107
Дом здравља Панчево – утврђивање времена и узрока смрти ван здравствене установе	1.692.000
Дом здравља Панчево – утврђивање времена и узрока смрти ван здравствене установе	278.000
Дом здравља Панчево – текући трансфери осталим нивоима власти	24.963.383
Дом здравља Панчево – текући трансфери осталим нивоима власти	18.668.625
Дом здравља Панчево – одржавање и надоградња система електронског картона	2.722.622
Дом здравља Панчево – текуће поправке и одржавање	2.147.787
Дом здравља Панчево – разна опрема	2.963.994
Опрема за здравствене установе	1.997.717
Пројекат: Гинеколошка и педијатријска заштита у насељеним местима	5.086.279
Пројекат: Вантелесна оплодња	744.700
Инфраструктура: Примарна здравствена заштита ЈП „ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ И УРЕЂЕЊЕ ПАНЧЕВА” ПАНЧЕВО	25.569.102
Амбуланта „Центар” Панчево – израда пројектно-техничке документације за доградњу чекаонице, санитарне чворове и лифт за инвалиде	90.132
Амбуланта „Нови свет” Панчево – текуће одржавање/замена столарије, занатско-молерски и лимарски радови	931.802
Амбуланта „Нови свет” Панчево – инвестиционо одржавање санитарних чворова	1.156.016
Амбуланта Војловица – инвестиционо одржавање	2.616.904
Амбуланта Качарево – израда пројектно-техничке документације и извођење радова замене дотрајалог гасног котла комби бојлерима (инжењеринг систем)	1.339.044
Амбуланта Качарево – текуће одржавање (замена спољне столарије, молерско-фарбарски радови, замена подних облога и радови на санитарним чворовима)	10.777.588
Амбуланта Долово – израда пројекта за потребе легализације објекта и извођење радова	8.657.616
Укупна директна улагања у здравство	86.834.209

Индиректна издвајања у циљу унапређења области здравља	Утрошена средства
ГРАДСКА УПРАВА	10.037.182
Здравствене услуге	758.100
Сузбијање комараца и надзор; накнада штете по вансудском поравнању услед уједа паса или мачака	9.279.082

⁸Реализација буџета Града Панчева за 2015. годину

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	4.708.800
Пројекат: Подршка програму за образовање и васпитавање деце с тешкоћама у развоју преко Предшколске установе „Дечја радост” Панчево	4.708.800
ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	7.001.527
Јавно-здравствена контрола	1.151.748
Накнада за рад члановима Интерресорне комисије; трошкови превоза деце и ученика са сметњама у развоју и њихових пратилаца; једнократне помоћи деци и ученицима са сметњама у развоју преко Центра за социјални рад „Солидарност” Панчево; исхрана и смештај деце основношколског узраста са сметњама у развоју у установама на територији друге општине	5.849.779
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ	1.474.431
Текући трансфери осталим нивоима власти (јавно-здравствена контрола)	1.474.431
СПОРТ И ОМЛАДИНА И УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА	18.596.767
Конкурс за суфинансирање програма и пројеката у области бриге о младима	903.117
Конкурс за суфинансирање едукативних и иновативних пројеката у дворани „Аполо”	169.420
Конкурс пружања подршке и оснаживања удружења грађана	1.602.500
Конкурси за развој спорта, школског спорта, спорта особа с инвалидитетом	5.853.000
Уређење и редовно одржавање спортско-рекреативних терена на територији Панчева с насељеним местима	1.470.860
МЗ Долово – изградња спортско-рекреативног центра	8.597.870
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	92.843.034
Конкурси у области социјалне заштите	7.150.168
Подршка удружењима грађана – конкурс за програме и пројекте	1.602.500
Програм Геронтодоктор (интегрисана социјално-здравствена заштита): Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге	1.213.278
Права по Одлуци о финансијској подршци породици с децом: накнада за прворођено дете – 10.888.650; новчана помоћ за набавку пакета за новорођенчад – 5.591.750; једнократна помоћ породицама с тројкама и четворкама до навршене десете године – 303.000; поклон за прву бебу у 2016. години (златник) – 20.000; новчана помоћ незапосленим породиљама – 25.560.410	43.577.088
Социјална и дечја заштита, Дечје одмаралиште на Дивчибарама: стални трошкови, услуге по уговору, специјализоване услуге, текуће поправке и одржавање, зграде и грађевински објекти, материјал	39.300.000
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	468.769.667
Програми који се реализују у Секретаријату за заштиту животне средине Градске управе Панчева: контрола квалитета ваздуха, одржавање и проширење система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха Панчева, програм систематског мерења буке, контрола квалитета вода (површинских и подземних), мониторинг полена, годишњи програми заштићених природних добара, едукативни програми и пројекти и манифестације из области заштите животне средине који се спроводе по конкурсима, израда пројеката санације и рекултивације сметлишта, озелењавање, израда пројектне документације и опремање центра за комунални отпад који није дозвољено одлагати у контејнере (кабасти и други отпад) и друге активности	29.333.887
Програми и пројекти у области заштите животне средине и комуналне инфраструктуре, према приоритетима из ЛЕАП-а, и други приоритетни програми који се реализују преко јавних, јавно-комуналних и других предузећа, установа, институција и насељених места, трансакције у вези с јавним дугом и остали пројекти из распореда салда. Ови програми обухватају углавном реализацију активности предвиђених Локалним еколошким акционим планом општине Панчево (ЛЕАП), као и отплате кредита за реализоване пројекте који се посредно тичу заштите животне средине	427.340.837
Сузбијање амброзије	3.000.000
Унапређење шумског фонда	805.071
Сузбијање комараца и других штетних организама	7.058.600
Надзор над сузбијањем комараца	1.231.272
ПОЉОПРИВРЕДА	12.448.541
Пројекат: Анализа земљишта и контрола пољопривредних производа	12.448.541
Укупна индиректна улагања у здравство	615.879.949

Суфинансирани пројекти из области здравства од стране Града

Град Панчево је путем јавних конкурса подржао 60 пројеката који доприносе здрављу кроз шест јавних конкурса за суфинансирање програма и пројеката удружења грађана и спортских клубова.

Конкурси из области здравља и социјалне политике	
Подршка родитељима деце с проблемима у понашању – Удружење „За породицу”	245.200
„Све што је лепо има боје” – Удружење оболелих од мултипле склерозе „Јужни Банат”	144.610
„Салветна техника декупаж” – Међуопштинска организација Савеза слепих Србије Панчево	192.000
Програм афирмативних радионица с децом из хранитељских породица „Пустоловина пуствовања” – Центар за социјални рад „Солидарност” Панчево	227.300
„Солидарност међу генерацијама” – „Црвени крст” Панчево	273.800
„Безбедно до школе” – ШОСО „Мара Мандић”, Дневни боравак „Невен” Панчево	299.200
„Ојачај себе, предупреди грешку 3” – Дом за децу без родитељског старања „Споменак” Панчево	209.260
„Помоћ у кући за особе с инвалидитетом” – УГ „На пола пута” Панчево	457.162
Развијање услуге дневни боравак за особе с оштећеним видом – Дом за лица с оштећеним видом „Збрињавање” Панчево	300.000
Помоћ најугроженијим старим лицима на подручју насељених места Панчева – Удружење геронтодомаћица „Банатске виле”	463.200
Информисање грађана оболелих од малигних болести у циљу пружања стручне помоћи и едукација грађана о малигним обољењима – Друштво за борбу против рака Панчево	132.048
Пружање стручне помоћи и подршка особама оболелим од ХИВ/АИДС, као и програм смањења штете корисницима дроге и сексуалним радницима – УГ „Нова +” Панчево	191.000
Пружање стручне помоћи и подршка особама оболелим од мултипле склерозе, трибине, стручне едукације, помоћ у лечењу – Удружење оболелих од мултипле склерозе „Јужни Банат”	158.772
Саветодавни рад, пружање стручне помоћи за остварење права ОСИ, компјутерско образовање чланова, посредовање, обука за знаковни језик – Међуопштинска организација глувих и наглувих Панчево	1.230.000
Евидентирање ОСИ, стручна помоћ у остваривању права, подизање квалитета живота, едукације ОСИ за укључивање у живот, информисање, образовање, култура – Међуопштинска организација Савеза слепих Србије Панчево	1.230.000
Побољшање положаја ОСИ, остваривање права, укључивање у живот заједнице без дискриминације – Удружење дистрофичара Јужнобанатског округа	240.000
Превенција институционализације и социјализација особа с интелектуалним тешкоћама – Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним особама Панчева	271.854
Стручна помоћ у решавању статусних проблема РВИ, запошљавање, рехабилитација и лечење, становање и друго – Удружење ратних војних инвалида Панчево	117.600
Јачање свести ОСИ, породице и средине, ангажовањем ОСИ и активирањем, решавање правних питања – Удружење параплегичара и квадриплегичара Јужног Баната	221.200
Стручна помоћ породици и деци с интелектуалним потешкоћама у развоју, пружање услуге становање уз подршку, услуге предах и помоћи у кући – УГ „На пола пута” Панчево	80.962
Помоћ у остваривању права ОСИ, обилазак чланова, хуманитарна и саветодавна помоћ, организација културних дешавања – Друштво за церебралну парализу и сродна оштећења Панчево	150.000
Унапређење положаја особа оболелих од шећерне болести: едукација оболелих и чланова породица и психолошка подршка – Друштво за борбу против шећерне болести Панчево	315.000
Укупно:	7.150.168
Јавни конкурс за пројекте и програме музичких, иновативних, едукативних и промотивних пројеката и програма за младе у дворани „Аполо” у сарадњи с Домом омладине	
„Самозаступање – Покажи шта знаш, покажи како!” – Удружење „На пола пута”	60.000
Обележавање Светског дана борбе против сиде „Вирус хумане дезинформације” – КОМПАС (Креативни омладински центар Панчева за борбу против сиде)	109.420
Укупно:	169.420

Јавни конкурс за бригу о младима Панчева	
„Упознај своју природу” – Планинарско-еколошки клуб „Соко”	141.250
„Проширимо видике” – Удружење „Наш Тамиш” Јабука	86.500
„Деца игара и фантастике” – Удружење креативних грађана „Деца бензена”	193.760
„Спречимо трговину људима кроз игру” – „Црвени крст” Панчево	114.000
„Буди спреман” – Одред извиђача „Надел” Старчево	53.800
„Инфо-тачка за младе Панчево” – КОМПАС (Креативни омладински центар Панчева за борбу против сиде)	213.807
Укупно:	803.117
Студијска путовања студената/киња	
„7th Trends in Medical Mycology”, Лисабон, Португалија – Марина Пекмезовић	36.000
VI International Conference of Environmental, Industrial and Applied Microbiology – BioMicro World 2015, Барселона, Шпанија – Бранка Кекез	64.000
Укупно:	100.000
Програми/пројекти у области пружања подршке и оснаживања удружења грађана	
„Трговина људима у фокусу” – „Црвени крст” Панчево	200.000
„Радио базен” – Удружење креативних грађана „Деца бензена”	588.200
„Подршка организацији=подршка равноправности у заједници” – Женска мировна група Панчево	90.000
„Звезда по звезда – лидер” – Одред извиђача „Надел”	38.300
Успостављање услуга терапијских активности (сензорна интеграција, психомоторна реедукација и терапија неурофидбеком) за децу и младе с аутизмом и сродним стањима – УГ „На пола пута”	111.000
„Изабери сигуран пут – Програм превенције ХИВ/сиде у Панчеву” – КОМПАС	180.000
„Будите део нас” – Међуопштинска организација Савеза слепих Србије Панчево	40.000
6. Колопроктолошка радионица Панчево (6th Coloproctology Workshop Panchevo) – Удружење „Круг здравља”	300.000
Психо-терапеутске радионице и трибине о превенцији карцинома – Друштво за борбу против рака Панчево	55.000
Укупно:	1.602.500
Јавни конкурси у области спорта:	
Развој спорта, спорт особа с инвалидитетом, школски спорт, спортске манифестације	
Планинарско-еколошки клуб „Соко” Панчево	150.000
Фитнес центар „SMS” Панчево	50.000
Удружење спортских риболоваца „Тамиш” Панчево	250.000
Спортски савез Панчево – „Лето на базену”	150.000
Спортски савез Панчево – „Фитнес у пару града Панчева”	300.000
Планинарско друштво „Јеленак” Панчево	350.000
Удружење рукометних ветерана „Динамо” Панчево	50.000
Соколско друштво Панчево	50.000
„Спортико клуб” Панчево	263.000
Учитељско панчевачко друштво Панчево – „Игре без граница у школском дворишту”	100.000
Удружење спортских риболоваца „Клен” Качарево – Програм „Ухвати и пусти”	30.000
Спортски клуб за децу и омладину с посебним потребама „Кликер” Панчево	390.000
„Спортико клуб” Панчево	240.000
Коњички клуб „Рохан” Панчево – Парадресурно јахање за особе с инвалидитетом	80.000
Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним особама МНРО – „Мини олимпијада”	40.000
Савез за спорт и рекреацију инвалида Панчева	30.000
Савез за школски спорт Панчево	1.750.000
Спортски савез Панчево – „Ја пливам, а ти?”	1.250.000
Соколско друштво Панчево	100.000
Друштво учитеља Панчево – „Игре без граница у школском дворишту”	100.000
Атлетски клуб „Динамо” Панчево – „Улична трка Панчево 2014”	60.000
Фитнес клуб „СМС” Панчево – „Фитнес дан”	70.000
Укупно:	5.853.000

Остварени сопствени приходи и пројекти – установе у 2015. години

Дом здравља Панчево

Значајни пројекти из других извора финансирања:

- Адаптација и реконструкција постојећих просторија за складиштење опасног, неопасног и другог отпада Дома здравља Панчево – НИС – 800.000 динара;
- Јачање капацитета педијатријске здравствене заштите за подршку развоја деце у раном детињству – финансирано од стране УНИЦЕФ-а – 2.000 долара.

Остварени приходи у 2015. години:

- Трансфери од РФЗО-а и партиципација – 622.300.000 динара;
- Трансфери од Града и Републике – 42.464.000 динара;
- Остварени приходи у 2015. години – 102.136.000 динара;
 - Лекарски прегледи – 99.336.000 динара;
 - Мешовити и неодређени приходи – 2.800.000 динара;
 - Приходи од продаје некретнина – 61.000 динара.

Општа болница Панчево

Значајни пројекти из других извора финансирања у 2015. години:

- Донације Управе за капитална улагања АП Војводине за здравство – 38.280.000.

Остварени приходи у 2015. години:

- Остварени приходи у 2015. години (издавања апартмана, болничко лечење и друге ванстандардне услуге, пазар, медицински отпад, истраживачке студије) – 17.293.485 динара;
- Трансфери од РФЗО-а – 1.591.738.000 динара;
- Трансфери од Града и Покрајине – 8.000.000 динара.

Завод за јавно здравље Панчево

Остварени приходи у 2015. години:

- Трансфери од Министарства здравља – 29.212.484 динара;
- Трансфери од РФЗО-а – 39.580.000 динара;
- Остварени приходи у 2015. години (послови испитивања параметара животне средине према осталим корисницима (локалне самоуправе, јавна и јавно-комунална предузећа, владине и невладине организације, школе, предшколске установе, предузетници и физичка лица) – 98.294.516 динара.

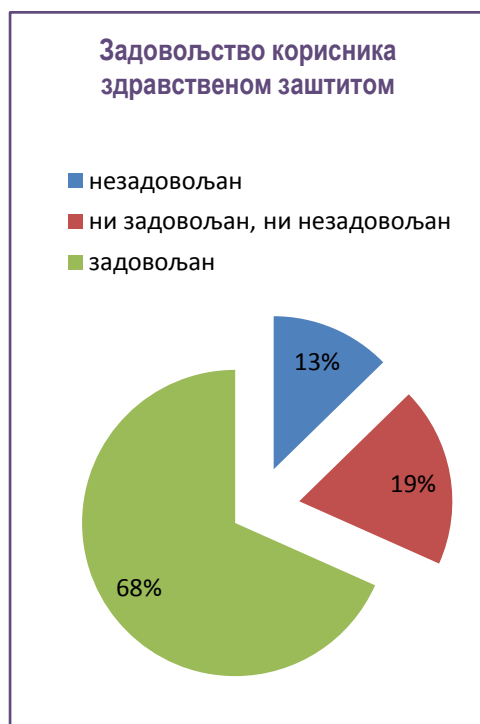
4. АНАЛИЗЕ ЗАДОВОЉСТВА КОРИСНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ У ЗДРАВСТВУ

У циљу стварања детаљнијег, свеобухватнијег и одговорног здравственог профила Града, поред досадашњих анализа и истраживања, у овом одељку укључићемо и анализе задовољства корисника установа, као и запослених у здравству.

Праћење квалитета рада у здравственим установама обухвата и процену задовољства корисника здравственом заштитом. Очекивања корисника – пацијената значајно су се изменила последњих година. Традиционални односи у којима лекар увек зна шта је најбоље за пацијента и у том смислу самостално доноси одлуке, замењени су могућностима избора, односно тиме да пацијент прихвати или не прихвати понуђени третман, да захтева додатне прегледе и слично.

Задовољство показује степен до кога је здравствени систем испунио очекивања корисника и одраз је става корисника према лекару, систему здравствене заштите и медицинској нези коју добија. Циљ процене задовољства јесте установити степен задовољства корисника пруженом здравственом заштитом у установама, као и одредити факторе који утичу на њихово задовољство, односно незадовољство.

4.1. Анализа задовољства корисника примарном заштитом у 2015. години⁹

Процена задовољства корисника у Дому здравља Панчево извршена је на основу упитника који су подељени пацијентима који су користили услуге здравствене заштите 23.11.2015. године, у следећим службама Дома здравља Панчево: Служба за здравствену заштиту одраслих, Служба за здравствену заштиту радника, Служба за здравствену заштиту деце и школске деце, Служба за здравствену заштиту жена и Служба стоматолошке здравствене заштите. Упитници су били анонимни и уручивани су пацијентима после обављене посете лекару. Здравствену заштиту је тога дана користило 908 пацијената, подељено је 908 упитника, а прикупљено 468 (51,4%).

На питање колико дана обично чекају када заказују код свог изабраног лекара, већина анкетираних корисника одговорила је да никад не заказује прегледе. У Панчеву је 57,3% корисника изјавило да преглед обично буде заказан за исти дан. Међутим, у периоду од 2009. до 2015. године тај проценат се смањује (с 85,2% на 37,3%), а расте проценат оних који чекају од један до три дана, као и оних који чекају дуже од три дана.

Током последњих седам година проценат испитаника који сматрају да им изабрани лекар даје савете о правилној исхрани није се значајније мењао осим у 2010. години, када је био најнижи и износио је 59,7%.

Већина анкетираних корисника изјавила је да им изабрани лекар даје савете о важности физичке активности, чак 76,9%. Такође, већина анкетираних корисника навела је да није било потребе за саветима о опасности од злоупотребе дрога. Одређени број анкетираних корисника изјаснио се да нису добијали овакве савете, и то чак 7% у Панчеву.

Током последњих седам година проценат испитаника који сматрају да су медицинске сестре на шалтеру љубазне се смањивао (с 94,3% на 87,7%), а у 2010. години проценат је најнижи (72,6%). Расте проценат оних који се само делимично слажу с овом изјавом (са 4,5% на 10%).

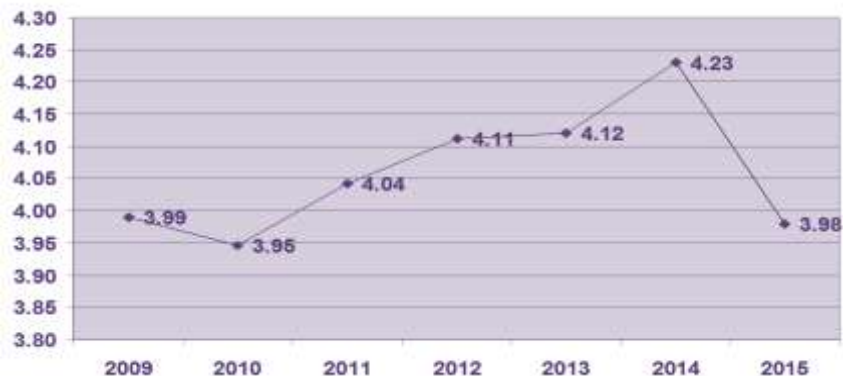
Током последњих седам година проценат испитаника који сматрају да им изабрани лекар даје јасна објашњења о болестима и лековима које им прописује, смањио се. Расте проценат оних који се само делимично слажу с овом изјавом.

⁹Анализа задовољства корисника примарном заштитом у 2015. години, Завод за јавно здравље Панчево

Већина анкетираних корисника изјављује да изабрани лекар:

- познаје њихову личну ситуацију, на послу и у кући – 47% у Панчеву;
- познаје њихове раније проблеме и болести које су имали – 66,2%;
- одваја довољно времена да разговара с њима;
- даје јасна објашњења о болестима и лековима које им препишује.

Оцена задовољства корисника здравственом заштитом у 2015. години

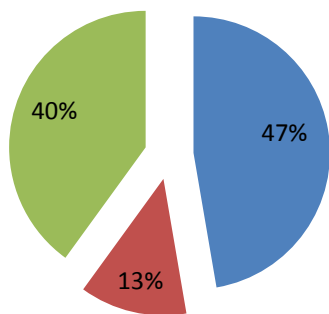

Већина анкетираних корисника изјављује да је ова служба доступна инвалидима и особама у колицима. Током последњих шест година повећао се проценат испитаника који сматрају да је служба здравствене заштите доступна инвалидима и особама у колицима.

Преко 50% анкетираних корисника изјавило је да у току радног времена могу лако разговарати с лекаром телефоном и добити савет. Међутим, током последњих шест година смањено се проценат испитаника који сматрају да у току дана могу лако да разговарају с лекаром телефоном и добију савет. Расте број анкетираних корисника који се уопште не слажу или не знају одговор на питање, а број оних који се само делимично слажу с овом изјавом одржава се на приближно истом нивоу.

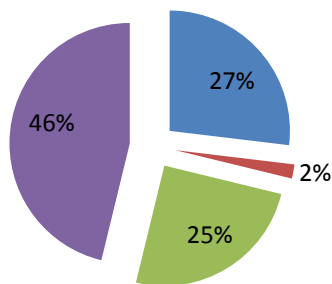
Колико сте пута посетили лекара у приватној пракси у последњих 12 месеци?

- ниједном
- једном
- више од два пута

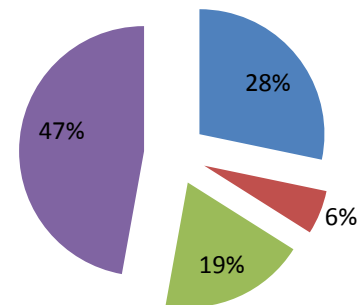
Да ли вам изабрани лекар даје савете о избегавању/одбрани од стреса?

- Да, у време редовне посете
- Да, у посети саветовалишту
- Не
- Није било потребно

Да ли вам изабрани лекар даје савете за сигуран секс?

- Да, за време редовне посете
- Да, у посети саветовалишту
- Не
- Није било потребно

Већина анкетираних корисника изјавила је да им изабрани лекар даје савете о избегавању и одбрани од стреса – 27% у Панчеву. Већина анкетираних корисника навела је да им је изабрани лекар давао савете о сигурном сексу за време редовне посете – 28,3% у Панчеву. У највећем проценту анкетираних корисника изјавиле су да изабрани лекар одваја довољно времена да разговара с њима, а проценат оних који се не слажу с овом изјавом је 15,4% у Панчеву.

Већина анкетираних корисника у свим домовима здравља у Панчеву изјавила је да им за време редовне посете изабрани стоматолог даје савете о значају:

- редовних прегледа – 78,3%;
- употребе флуора за здравље уста и зуба њихове деце – 75%;
- настанку каријеса по здравље уста и зуба њихове деце – 81,1%;
- правилне исхране по здравље уста и зуба њихове деце – 63,6%.

4.2. Анализа задовољства корисника секундарном здравственом заштитом 2009–2015. године¹⁰

Истраживање о задовољству корисника у Општој болници Панчево спроведено је међу пацијентима који су у периоду 23–27.11.2015. године отпуштени са следећих одељења: Интерно одељење, Инфективно одељење, Одељење неурологије, Одељење пнеумофизиологије, Одељење опште хирургије, Одељење ортопедије, Оториноларинголошко одељење, Одељење офталмологије, Одељење урологије и Одељење за гинекологију и акушерство, као и пацијентима који су 27.11.2015. године користили услуге Интернистичке специјалистичко-консултативне службе.

Упитници су били анонимни, уручивани су пацијентима после обављене посете лекару или при отпуста из болнице, да их попуне и убаце у за ту сврху обезбеђене кутије. У Општој болници Панчево подељено је 237 упитника пацијентима који су отпуштени из болнице и 170 упитника пацијентима који су користили услуге Интернистичке специјалистичко-консултативне службе, а прикупљено је 237 упитника од отпуштених пацијената и 168 упитника од прегледаних пацијената (стопа одговора је 100% и 98,82%).

Анализом добијених резултата из анкете о задовољству корисника стационарном здравственом заштитом може се закључити да:

- интерна медицина – већина анкетираних корисника је задовољна процедурама око пријема и отпуста, услугама сестринске неге и лекара, дијагностичким услугама, исхраном, смештајем и организацијом посета, као и укупним болничким лечењем на интернистичким одељењима; упознати су с правима и дужностима, као и начином приговора и жалби.

У периоду 2009–2015. године на интернистичким одељењима приметан је умерени пад задовољства корисника услугама лекара и дијагностике, исхраном и смештајем. Међутим, у односу на 2014. годину забележен је раст задовољства у вези с већином наведених услуга. Поред тога, смањен је проценат анкетираних пацијената који су упознати с дужностима пацијената на одељењу и с начином приговора и жалби. У том периоду бележи се благи пораст задовољства корисника сестринском негом, као и општим утиском у вези с процедурама пријема.

- гинекологија и акушерство – већина анкетираних корисница је задовољна процедурама око пријема и отпуста, услугама сестринске неге и лекара, дијагностичким услугама, смештајем и организацијом посета, као и укупним болничким лечењем на Одељењу гинекологије и акушерства; упознате су с правима и дужностима.

У периоду 2009–2015. године на Одељењу гинекологије и акушерства запажа се пораст задовољства корисника процедурама приликом пријема и отпуста, услугама дијагностике и организације посета. Смањен је проценат анкетираних који су упознати с начином приговора и жалби, као и проценат оних који су упознати с дужностима пацијената на одељењу. Просечне оцене за услуге лекара у посматраном периоду су у порасту, док је просечна оцена за општи утисак о сестринској нези у благом паду.

- хирургија – већина анкетираних корисника задовољна је процедурама око пријема и отпуста, услугама сестринске неге и лекара, дијагностичким услугама, исхраном, смештајем и организацијом посета, као и укупним болничким лечењем на хируршким одељењима, а и упозната је с правима и дужностима.

У периоду 2009–2015. године на хируршким одељењима уочава се пораст задовољства корисника процедурама приликом пријема и отпуста, сестринском негом, услугама лекара, исхраном, услугама дијагностике и организацијом посета. Истовремено је повећан и проценат анкетираних који су упознати с начином приговора и жалби и дужностима пацијената на одељењу. Смањено је једино задовољство корисника смештајем.

- специјалистичко-консултативна интернистичка здравствена заштита – већина анкетираних корисника је задовољна специјалистичко-консултативном интернистичком здравственом заштитом. Већина анкетираних корисника је задовољна телефонским заказивањем, временом чекања, љубазношћу и професионалношћу особља које заказује, објашњењима око заказивања, временом чекања на преглед, објашњењима око кашњења и чистоћом чекаонице, с тим што се у посматраном периоду смањује задовољство у вези с професионалношћу и информисаношћу особља. У посматраном седмогодишњем периоду, смањено се број посета интернистичкој служби, као и број посета другим специјалистима и приватној пракси.

¹⁰Анализа задовољства корисника секундарном здравственом заштитом 2009–2015. године, Завод за јавно здравље Панчево

У Панчеву највише има корисника који чекају више од 30 дана и оних који истог дана без заказивања обављају преглед (подједнак проценат). Већина анкетираних корисника је задовољна услугама лекара, способнија да се избори са својим здравственим проблемима после прегледа код специјалисте, а прегледе сматрају бесплатним уз партиципацију. Задовољство услугама лекара се незнатно смањило у посматраном периоду.

На већини одељења незадовољство дела анкетираних корисника ствара чекање на шалтеру, недовољна информисаност пацијената, исхрана, опремљеност болесничких соба код стационарног лечења, телефонско заказивање, дужина чекања на заказан термин и чекање на преглед у заказаном термину у специјалистичко-консултативној служби. Примедбе корисника односе се највише на смештај, исхрану, опрему, чекање на специјалистички преглед, као и на услове за рад здравствених радника и недостатак кадра.

Ипак, много је више похвала упућених здравственим радницима, истиче се њихов труд, пожртвованост, љубазност и хуманост, и поред недовољног броја запослених, посебно медицинских сестара – техничара.

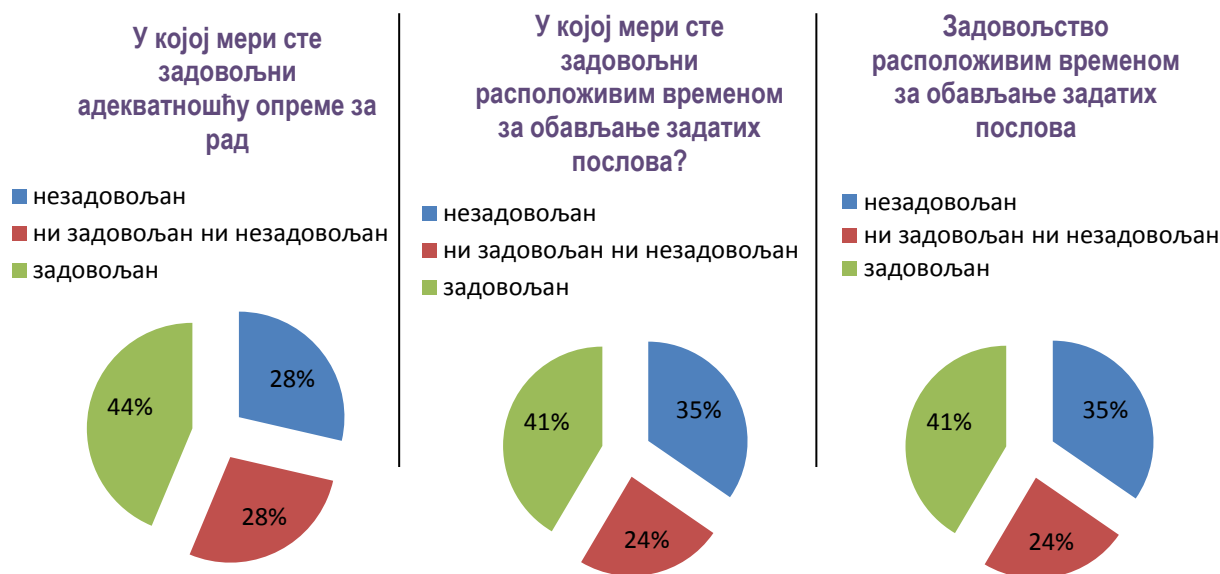
Анкетирани пацијенти сматрају да локална заједница и успешне фирме могу много више да допринесу бољој опремљености болница путем донација и позитивних кампања. Из овога се намеће предлог мера за унапређење стационарне здравствене заштите: побољшање исхране болесника и смештаја, пријем неопходног здравственог кадра, зановљавање опреме и преиспитивање организације и поступка заказивања специјалистичких прегледа.

Потребно је више информисати пацијенте, нарочито у вези с могућностима приговора и жалби. Такође се препоручује да се у план унапређења квалитета рада сваке стационарне здравствене установе уграде мере и активности на повећању задовољства корисника здравственом заштитом.

4.3. Анализа задовољства запослених у установама примарне здравствене заштите у 2015. години¹¹

Циљ процене јесте установити степен задовољства запослених у здравственим установама, као и који фактори утичу на њихово задовољство, односно незадовољство.

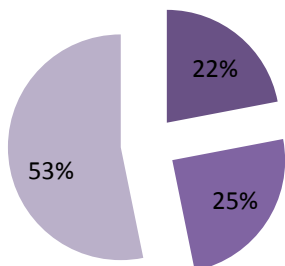
Истраживање задовољства запослених спроведено је у Дому здравља Панчево, упитником међу свим запосленима који су били присутни на послу на дан 30.11.2015. године. У току истраживања на послу је било присутно 442 радника. Подељено је 442 упитника, а попуњено 421 (стопа одговора је 95,25%).

¹¹Анализа задовољства запослених у здравственим установама примарне здравствене заштите на територији Јужнобанатског округа, у 2015. години, Завод за јавно здравље Панчево

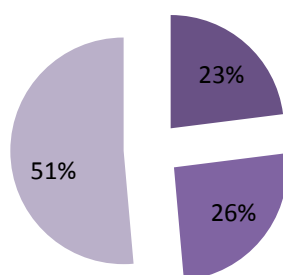
**Задовољство
уважавањем и
вредновањем њиховог
рада**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

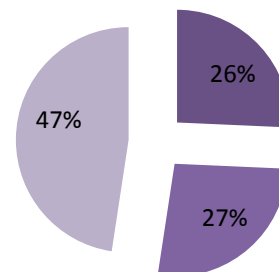
**Задовољство
аутономијом у
обављању посла**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

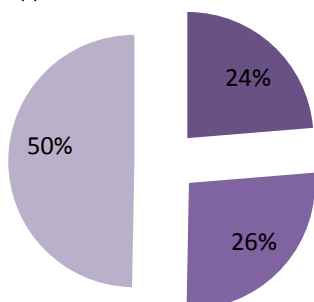
**Задовољство
распоживим
временом за рад с
пацијентима**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

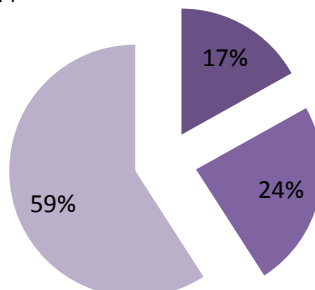
**Задовољство
могућностима да у раду
користи сва своја знања,
способности и вештине**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

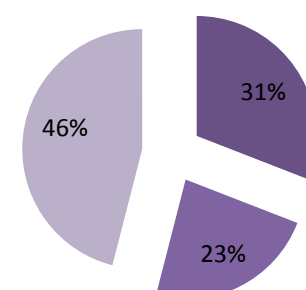
**Задовољство
непосредном
сарадњом с колегама**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

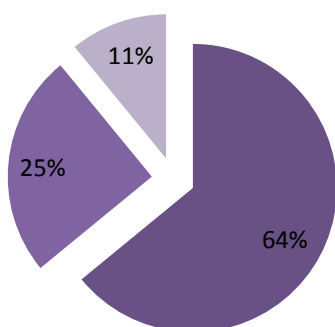
**Задовољство сарадњом
с претпостављенима**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

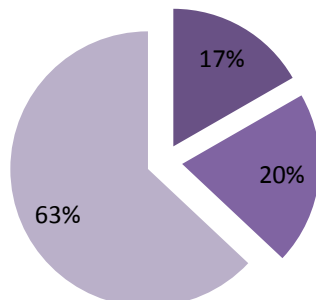
**Задовољство односом
пацијената према њима**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

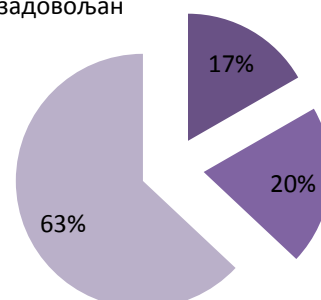
**Задовољство
могућностима
професионалног
развоја**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

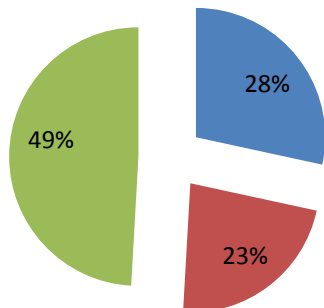
**Задовољство
могућностима
професионалног
развоја/континуиране
едукације на послу**

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

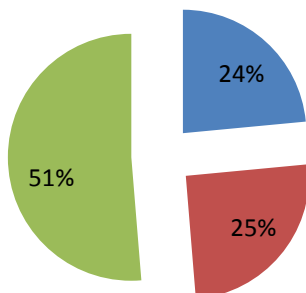
Задовољство финансијском надокнадом за рад

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

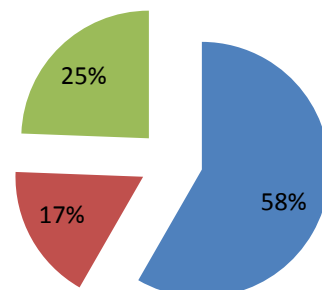
Задовољство руковођењем и организацијом рада у установи

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

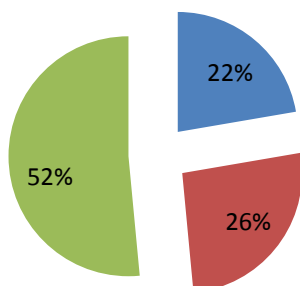
Задовољство добијањем јасних упутстава шта се од њих очекује у оквиру посла

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

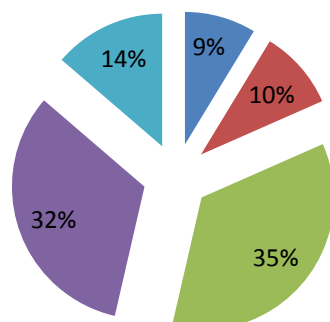
Задовољство могућностима да изнесу своје идеје претпостављенима

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

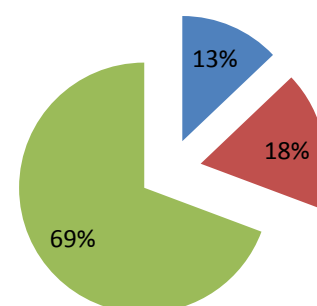
Колико су запослени приликом обављања посла напети, под стресом или притиском

- нимало
- умерено
- веома много
- мало
- много

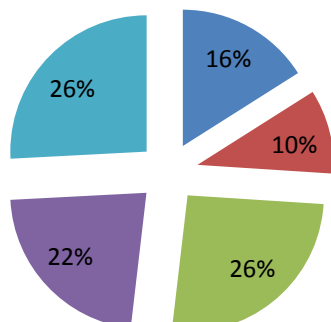
Задовољство послом сада у односу на пре пет година

- задовољнији послом
- нема разлике
- незадовољнији послом

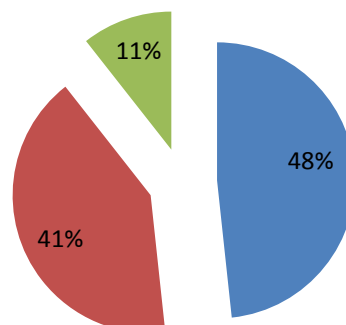
У наредних пет година где видите себе

- остајем у државном сектору здравства
- отишао бих у приватни сектор
- радили би послове ван здравствене заштите
- отишао бих у иностранство
- не би мењали посао

Узимајући све у обзир, оцените задовољство послом који сада обављате

- незадовољан
- ни задовољан ни незадовољан
- задовољан

5. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 12

Овај одељак даје приказ праћења и стања животне средине на територији Панчева. Израђује се на основу Извештаја о стању животне средине Града Панчева, на основу доступних података и података о испитивањима чинилаца животне средине у току 2015. године.

Обавеза Града Панчева, почевши од 2011. године, јесте вођење Локалног регистра извора загађивања животне средине, преко надлежног Секретаријата за заштиту животне средине. У 2011. години је Решењем инспектора за заштиту животне средине наложено привредним друштвима, другим правним лицима и предузетницима достављање података за Локални регистар и тада је формиран Локални регистар извора загађивања у електронском облику који чини 40 оператера.

5.1. Квалитет ваздуха

На стање животне средине у Панчеву, као урбане средине, најважнији утицај има индустријска зона коју чини велики број постројења базне хемијске производње, првенствено због локације коју она заузима јер се налази у близини насељених места, као и на правцу доминантних ветрова, али ни улагања у смислу побољшања и усавршавања процеса производње нису још довољна. Ипак, увођење градског мониторинга за квалитет ваздуха Панчева, интензивнији рад републичке инспекције и доношење нових закона из области заштите животне средине имају позитиван утицај на стање животне средине у Панчеву.

Анализом резултата праћења квалитета ваздуха у 2015. години може се закључити да у загађењу ваздуха Панчева најзначајније учешће имају честице (чађ и PM_{10}).

Праћење квалитета ваздуха

Систематско праћење квалитета ваздуха обезбеђује се ради праћења степена загађености ваздуха у односу на граничне вредности (ГВ) и толерантне вредности (ТВ), праћења трендова концентрација по зонама, идентификације извора загађења, информисања јавности и давања препорука за понашање у ситуацијама прекорачења граничних вредности загађујућих материја у ваздуху, процене изложености популације и предузимања мера за заштиту ваздуха од загађивања и сагледавања утицаја предузетих мера.

Према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС” бр. 11/2010, 75/2010. и 63/13)¹ (у даљем тексту: Уредба), врше се мерења концентрација следећих материја:

- сумпор-диоксида (SO_2), азотних оксида и азот-диоксида ($NO_x/NO/NO_2$), суспендованих честица (PM_{10} , $PM_{2.5}$), олова (Pb), бензена (C_6H_6), угљен-моноксида (CO) и приземног озона (O_3);
- мере се и концентрације и брзине таложења арсена (As), кадмијума (Cd), живе (Hg), никла (Ni), полицикличних ароматичних угљоводоника (ПАН) и бензо(а)пирена;

а надлежни орган може да одлучи да прати концентрације и других загађујућих материја у ваздуху.

Систематско мерење квалитета ваздуха у току 2015. године које је извршио Завод за јавно здравље Панчево (ЗЗЈЗ), а финансирало Министарство пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије, обављано је на два мерна места, која спадају у урбане станице за мерење квалитета ваздуха у државној мрежи, „Ватрогасни дом” и „Завод”, где су вршена следећа мерења:

- сумпор-диоксид – свакодневно, 24-часовна мерења,
- азот-оксид – свакодневно, 24-часовна мерења,
- бензен, толуен и ксилен – свакодневно, сваког шестог дана,
- амонијак – свакодневно, 24-часовна мерења,
- чађ – свакодневно, 24-часовна мерења,
- укупне таложне материје, месечно,
- три тешка метала из сваког узорка таложних материја (Pb, Cd, Zn).

¹² Град Панчево, Извештај о стању животне средине на територији Града Панчева за 2015. годину

Град Панчево је као додатна мерења квалитета ваздуха на основу уговора са Заводом за јавно здравље Панчево финансирао мерења на мерним местима: „Стрелиште” (здравствена станица), које такође спада у урбану станицу државне мреже, и „Нова Миса” (Горњачка 21), а оба мерна места налазе се у зони становања. На овим мерним местима су у току 2015. године вршена следећа мерења:

- чађ – свакодневно, 24-часовна мерења на мерним местима „Стрелиште” и „Нова Миса”,
- чађ – аутоматско континуално мерење (BC&UV компоненте чађи) на мерном месту „Стрелиште”,
- суспендоване честице PM_{10} – 24-часовна мерења, сваког трећег дана на мерном месту „Стрелиште”.

Накнадном анализом у 40 узорак PM_{10} одређен је садржај токсичног метала (Hg) и полицикличних ароматичних угљоводоника (ПАН), и бензо(а)пирена. Напомена: Из узорак PM_{10} одређен је садржај још четири токсична метала (Pb, Cd, As, Ni), што је финансирао Министарство пољопривреде и заштите животне средине (сваког деветог дана).

Рад мобилне екотоксиколошке лабораторије Завода финансиран је средствима Града Панчева за потребе праћења квалитета ваздуха на мерном месту „Народна башта” и на другим местима на територији Панчева, према потреби, на захтев Града, односно Секретаријата за заштиту животне средине у ситуацијама повећаног аерозагађења. Мерење свих расположивих параметара (бензен, толуен, ксилен, укупни азотни оксиди, амонијак, суспендоване честице PM_{10} и $PM_{2.5}$) обављало се свакодневно, континуирано током целе 2015. године на мерном месту „Народна башта”.

У оквиру система за континуални мониторинг квалитета ваздуха Панчева, на мерним местима „Цара Душана”, „Ватрогасни дом”, „Војловица” и „Старчево” врше се следећа мерења:

мерно место „Цара Душана”

1. сумпор-диоксид (SO_2)
2. угљен-моноксид (CO)
3. приземни озон (O_3)
4. ВТХ (бензен, толуен, ксилен)
5. азотни оксиди ($NO/NO_2/NO_x$)

мерно место „Ватрогасни дом”

1. сумпор-диоксид/водоник-сулфид (SO_2/H_2S)
2. азот-диоксид (NO_2)
3. ТНМНС (укупни угљоводоници неметанског типа)
4. суспендоване честице ($PM_{10}, PM_{2.5}, PM_1$)
5. амонијак (NH_3)

мерно место „Војловица”

1. сумпор-диоксид (SO_2)
2. ВТХ (бензен, толуен, ксилен)
3. суспендоване честице (PM_{10})
4. тотални редуковани сумпор (TRS)

мерно место „Старчево”

1. сумпор-диоксид (SO_2)
2. азотни оксиди ($NO/NO_2/NO_x$)
3. угљен-моноксид (CO)
4. приземни озон (O_3)
5. суспендоване честице (PM_{10})

Резултати мерења квалитета ваздуха

Чађ

Аутоматски, континуални мониторинг чађи сведочи о израженој УВ фракцији, посебно током зимских месеци. Ово је фракција канцерогених угљоводоника који представљају ризик за здравље популације при дугој изложености, у смислу оболевања од малигну болести пре свега респираторних органа. Да би се смањило здравствени ризик, неопходно је смањити присуство чађи у ваздуху Панчева, што се постиже контролисаном емисијом. Дугорочна изложеност повишеним концентрацијама чађи може довести до појаве канцера плућа и других дисајних органа код изложених особа.

Присуство чађи у ваздуху Панчева је деценијски проблем, нарочито у периоду зиме, тј. грејне сезоне. У 2015. години просечне годишње концентрације крећу се $15-27 \mu g/m^3$, а у односу на претходну годину, за нијансу су веће. Такође, просечне годишње концентрације чађи у односу на просечне годишње концентрације у претходној години веће су на свим мерним местима, осим на „Заводу”. На свим мерним местима, као и у претходним годинама, знатно су веће просечне концентрације чађи у зимском од просечних концентрација у летњем периоду. Повећане концентрације чађи у зимском периоду, посебно у чисто стамбеним зонама, као што су Нова Миса и Стрелиште, упућују на то да је чађ пореклом од ложења у циљу загревања просторија.

Суспендоване честице PM_{10}

Здравствене последице повећаних концентрација честица у ваздуху могу бити вишеструке. Чађ, PM_{10} и $PM_{2.5}$ јесу честице одговорне за многе штетне здравствене ефекте код људи, нарочито код припадника осетљивих популационих група (хронични болесници, деца, стари, труднице), што је доказано у великом броју научних и стручних истраживања широм света. Осетљиве групе према загађењу честицама укључују оболеле од срчаних и плућних болести (укључујући оне који могу имати и недијагностиковану срчану или плућну болест), децу, труднице и старе. Ефекти честица на здравље могу бити акутни и хронични. Штетни акутни ефекти на здравље од присуства повећаних концентрација честица у ваздуху огледају се у томе што људи са срчаним или плућним болестима

(као што је застојна срчана инсуфицијенција, обољења коронарних артерија, астма или хронична опструктивна болест плућа), стари и деца чешиће посећују Службу хитне помоћи, чешиће одлазе на болничко лечење или у неким случајевима чак умиру због енормног погоршања основне болести. Када су изложени загађењу честицама, људи са срчаним обољењима могу доживети бол у грудима, палпитације (подрхтавање), кратко и плитко дисање, кашаљ и замарање. Загађење честицама такође може бити удружено са срчаним аритмијама и срчаним нападима. Загађење честицама може повећати осетљивост за респираторне инфекције и може погоршати постојеће респираторне болести, као што је астма или хронични бронхитис, узрокујући повећано коришћење лекова и више посета лекару. Повећање концентрације честица у ваздуху може да индукује срчане ударе код релативно младих људи, побачаје и превремене порођаје. У неким студијама доказано је да присуство већих концентрација честица у ваздуху може бити повезано с малом порођајном тежином новорођенчади, повећаним бројем оболелих од респираторних болести код изложеног становништва, као и погоршањем постојећих респираторних болести. Највећу осетљивост испољавају хронични болесници (астматичари, оболели од хроничног бронхитиса, хронични кардиоваскуларни болесници...), код којих погоршање основне болести може захтевати додатно лечење, чак и болничко, интервенције Службе хитне медицинске помоћи, често одсуствовање с посла и из школе... Честа погоршања основне болести умањују квалитет живота ових особа. Повећане концентрације честица у ваздуху одговорне су за повећану смртност код болесника који болују од кардиоваскуларних болести и хроничних респираторних болести. Веома су, у том смислу, угрожени болесници који болују од хроничних болести срца (ангина пекторис, хронична срчана инсуфицијенција...). Повећана концентрација честица смањује видљивост и може бити одговорна за страдања и повреде у саобраћају. Становиште Светске здравствене организације јесте да не постоји концентрација честица у ваздуху која се може сматрати безбедном за здравље људи.

Према Годишњем извештају о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2015. годину, Агенције за заштиту животне средине, ваздух на територији Панчева припада трећој категорији, на основу мерења PM_{10} .

Према извештају Завода за јавно здравље Панчево, у односу на претходну годину, ситуација у погледу PM_{10} честица је боља, али неопходно је и даље радити на смањењу присуства ових честица у ваздуху.

На основу мерења градског мониторинга број прекорачења двадесетчетворочасовне граничне вредности за PM_{10} је већи од дозвољеног (35 годишњих прекорачења) на годишњем нивоу на све три мерне станице на којима се мери PM_{10} . На мерним станицама „Војловица“ и „Ватрогасни дом“ средња годишња концентрација је прекорачила ГВ, а на „Ватрогасном дому“ је прекорачила и толерантну вредност. На мерној станици „Старчево“ није било довољно мерења за годишњи просек (само 77%).

Средње концентрације PM -а током хладнијег периода у години, током зиме и јесени много су више у односу на пролеће и лето, што је и очекивано. Већа концентрација PM честица у току зиме јесте појава присутна у целом свету и углавном је узрокована стабилним временским приликама, које карактерише ветар мале брзине и температурна инверзија, као и емисијама из димњака приватних кућних ложишта на чврсто гориво. Високе концентрације се обично јављају у мирним ведрим ноћима, када је дисперзија ограничена. Број прекорачења током лета и пролећа нам говори о изворима који су активни током целе године, као што је утицај саобраћаја и емисија из јужне индустријске зоне.

Треба рећи да је агломерација Панчево у 2011. и 2012. години такође припадало 3. категорији квалитета ваздуха. За 2013. годину („Сл. гласник РС”, бр 105/15) и Уредби о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2014. годину („Сл. гласник РС”, бр 105/15), град Панчево припада првој категорији ваздуха, јер мерења PM_{10} нису узета у обзир јер нису имала довољан број мерења за средњу годишњу концентрацију, иако је број прекорачених вредности (и са недовољним бројем мерења) био преко дозвољеног.

Категорије квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Р. Србије од 2010-2015. године¹³

		Број становника	Категорије квалитета ваздуха					
			2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Зоне	Србија	2.818.693	II	I	I	I	I	I
	Град Каргујевац	179.417					II	III
	Град Ваљево	90.312			III	III	III	III
	Војводина	1.386.830	II	I	I	I	I	I
	Град Сремска Митровица	79.940					II	III
Агломерације	Нови Сад	341.625	III	III	I	I	I	II
	Београд	1.659.440	III	III	III	III	II	III
	Панчево	123.414		III	III	I	I	III
	Смедерево	108.209		III	III	III	III	
	Бор	48.615	III	III	III	III	III	III
	Косјерић	12.090		III	III	II	I	
	Ужице	78.040		II	II	III	III	III
	Ниш	260.237	III	III	II	I	I	

¹³Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2015. годину, Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Агенција за заштиту животне средине

Амонијак

Амонијак доспева у организам преко органа за дисање, раствара се у влажним слузницама и делује као иританс. Поред иритације, могући су каустични ефекти с коликвационом некрозом ткива. Ефекти повишених концентрација у ваздуху се испољавају на горњим дисајним путевима и очима у виду печења у носу и ждрелу, надражајног кашља, као и сузења и печења у очима. Хронична изложеност мањим концентрацијама амонијака може изазвати губитак осећаја мириса, хроничне катаралне промене на слузокожи коњуктива, носа, доњих дисајних путева и алергијске манифестације. Као компликације могу се јавити облитерантни бронхиолитис, хронични бронхитис, бронхиектазије и астма, катаракта и оžilвне промене на једњаку и желуцу. ЕРА сматра да изложеност дневним концентрацијама мањим од $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ током живота не доводи до видљивих здравствених ефеката.

Амонијак је у 2015. години на мерном месту „Ватрогасни дом” имао скоро дупло нижу концентрацију на годишњем нивоу, док је ситуација на мерном месту „Завод” смањена за трећину у односу на 2014. годину. Ни на једној од ове две локације није измерен нити у једном узорку ваздуха преко граничне вредности, за разлику од претходне године када их је било 17 на мерном месту „Ватрогасни дом”. У узорцима ваздуха с мерног места „Завод”, ситуација је непромењена у односу на 2014. годину, тј. нису забележене концентрације амонијака веће од граничне вредности за дан.

Азот-диоксид

Азотови оксиди у тропосфери делују као прекурсори приземног озона и знатно доприносе стварању фотохемијског смога. Поред тога, азотни оксиди доводе до оштећења озонског омотача у стратосфери и стварања озонских празнина. Азотови оксиди доприносе глобалном загревању с ефектима „стаклене баште”. Азот-диоксид има штетно дејство на вегетацију, а на људе делује као иританс на слузокоже доњих дисајних путева. Азот-диоксид има загушљив мирис, али концентрације овог гаса које већ могу штетно утицати на организам не могу се осетити чулом мириса. У дисајним путевима овај гас прелази у азотну киселину, нитритне и нитратне који се разносе крвотоком. Проузрокује метхемоглобинемију.

Присуство азот-диоксида у наведеном периоду у ваздуху углавном је прихватљиво с аспекта регулативе, јер није било прекорачења граничне вредности. Иако азот-диоксид не оптерећује знатно ваздух у Панчеву, потребно је уложити напор да присуство ове супстанце буде још мање, због његових вишеструких штетних ефеката.

Бензен

Концентрације бензена регистроване у ваздуху у Панчеву током године не могу бити одговорне за појаву акутних ефеката на здравље. Међутим, дуготрајна изложеност повишеним концентрацијама бензена у ваздуху носи ризик од оболевања крвног ткива, коштане сржи и појаве малигнух обољења. Манифестација токсичног деловања бензена може бити анемија мањег или већег степена и смањење броја белих крвних зрна у крви. Ове промене могу нестати ако се излагање бензену прекине. Могуће су имунолошке промене у смислу смањене отпорности организма на инфекције, поремећаји нервног система – поремећаји равнотеже, понашања и психомоторике, као и менструални поремећаји. Најтежа последица дугорочне изложености бензену јесте појава малигнух обољења крви и лимфног ткива. Ризик је већи за оне изложене у чијим породицама је било случајева оболевања од оваквих болести. ЕПА (Америчка Агенција за заштиту животне средине) сврстава бензен у опасне полутанте у ваздуху, опасан отпад и у хумане канцерогене групе А. ИАРЦ (Међународна агенција за истраживање рака) класификује бензен као канцероген који припада првој групи канцерогена, чија канцерогеност је са сигурношћу доказана. Светска здравствена организација не даје препоруке за ГВ за бензен у ваздуху већ процењени очекивани ризик од 6×10^{-6} да се оболу од леукемије при изложености концентрацији од $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ бензена током живота. Ризик за појаву малигног обољења износи 1:10000 при изложености концентрацији од $17 \mu\text{g}/\text{m}^3$ бензена током живота. Због свега наведеног, неопходно је концентрације бензена у ваздуху у граду држати под контролом колико је могуће више и обезбедити услове да на годишњем нивоу оне не прелазе препоручених $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Што се тиче бензена, после много година и доста уложеног напора од стране заједнице и индустрије на оба мерна места у претходне три године концентрације су биле у оквиру норме предвиђене Уредбом¹. У 2015. години дошло је до благог повећања средње годишње концентрације бензена у односу на претходне године.

Анализа резултата средњих годишњих концентрација бензена у ваздуху од 2011. године показује да нема прекорачења ГВ на годишњем нивоу. Такође је и број високих једночасовних концентрација (концентрације преко $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$), које се региструју на мерном месту „Војловица”, углавном као последица неприлагођавања производних процеса фабрика из јужне индустријске зоне неповољним метеоролошким ситуацијама, драстично смањен у односу на претходни период мерења (2004–2010).

У 2013. и 2015. није било довољно мерења (због пресељења станице у нови контејнер и техничких проблема у преносу података). У 2014. години бензен је био у паду.

Укупни угљоводоници неметанског типа

Иако нису дефинисани Уредбом, повећање једночасовних концентрација укупних угљоводоника неметанског типа на мерном месту „Ватрогасни дом” је углавном показатељ манипулација у јужној индустријској зони. Основни извор укупних угљоводоника неметанског типа је НИС-Рафинерија с доприносом ХИП „Петрохемије”.

Остали мерени параметри

За остале мерене параметре у току 2015. године нису регистрована прекорачења дефинисана Уредбом.

Мерење алергеног полена и алергије

Негативан утицај на здравље људи који изазива полен појединих биљних врста, сврстава ове честице у природне загађиваче ваздуха. Полен биљака је за човека један од најзначајнијих алергена у ваздуху. Поленова зрна код више од 20% људске популације (сваки пети човек) изазивају алергијске реакције (bronхитис, коњујктивитис, дерматитис, поленска кијавица), док у случају дуготрајног и вишегодишњег излагања високом концентрацијам део људске популације оболела од хроничног бронхитиса и бронхијалне астме. Концентрација полена биљака у ваздуху зависи од низа фактора који владају у природним стаништима и урбаним срединама. Веома је важно познавање временске и просторне дистрибуције, као и врсте аероалергеног полена, како би се стање пратило и израђивали извештаји о стању полена, прогнозе за наредни период, као и формирао календар полена. Ови подаци су намењени: превенцији код сензибилисаних особа, као помоћ у ефикаснијем лечењу пацијената у здравственим институцијама, побољшању рада комуналних и урбанистичких служби на уништавању трава и корова које су узрочници алергијских болести, бољем сагледавању потребе увођења законске регулативе, укључивању у међународну сарадњу, јер су проблеми аерополен не само локалног него и глобалног карактера. На основу дугогодишњег праћења повезаности аерополена и њиме изазваних алергијских болести код људи, које је вршено у свету, утврђено је да је полен амброзије одговоран за 50% свих алергија изазваних аерополеном и да је уједно полен ове коровске биљке најјачи алерген међу поленом свих врста које се прате. У периоду цветања дрвећа најјачи алерген је полен бреза, који је одговоран за 30% свих алергијских реакција изазваних аерополеном. Полен трава одговоран је за 20% свих алергијских реакција изазваних аерополеном.

Мониторинг полена (сакупљање полена) врши се сваке године на једном мерном месту, на крову зграде Опште болнице Панчево, које је у оквиру Националне мреже мерних станица за праћење алергеног полена. Аерополен се сакупља апаратом (клопка за алергени полен), који је у власништву Града Панчева. Идентификација полена се врши у лабораторији стручне куће на 24 биљне врсте (леска, јова, дуд, тисе-чемпреси, брест, топола, јавор, врба, јасен, бреза, граб, платан, орах, храст, бор-четинари, конопља, траве, липа, боквица, киселица, коприве, штирови, пелин, амброзија).

Око 30 % становништва има склоност ка алергијским болестима, а сматра се да ће тај проценат у будућности расти. Алергија представља наследну склоност појединих особа да на материје из нашег окружења, које већини људи не сметају, делују бурно, понекад и драматично. Материје које изазивају алергију називамо алергенима.

Порасту броја оболелих допринело је и глобално отопљавање јер због њега биљке почињу да цветају све раније и све дуже, тј. сезона цветања завршава се све касније.

Кад почне сезона цветања, на удар прво долазе пацијенти алергични на полен леске, а касније и на полен другог дрвећа, међу којима је у нашој средини најважнија бреза. Крајем априла почиње цветање трава, а од краја јула, те почетка августа и корова, првенствено амброзије, која полен ослобађа до краја октобра. Нажалост, већина алергичних особа осетљива је на све три врсте полена, па им тегобе, с мањим осцилацијама, трају између девет и десет месеци годишње.

Најчешћи симптоми алергија на полен су напади кијања, бистар секрет из носа, црвене и сузне очи и сув кашаљ. Пацијенти често тек после две-три године схвате да нису стално прехлађени, већ да имају алергију. Код неких пацијената јавља се контактна копривњача, односно промене на кожи на местима где она долази у контакт с поленом, други имају орални алергијски синдром, тј. оток усана, промене на језику и ранице у устима по узимању неких врста воћа и поврћа. У најтежим случајевима јавља се гушење и тада се говори о поленској астми.

На територији Панчева од алергена најјаче дејство испољава полен траве и амброзије. Гранична вредност за све алергене биљке изузев амброзије је 30 поленових зрна /m³ ваздуха, а за амброзију 15 поленових зрна /m³ ваздуха.

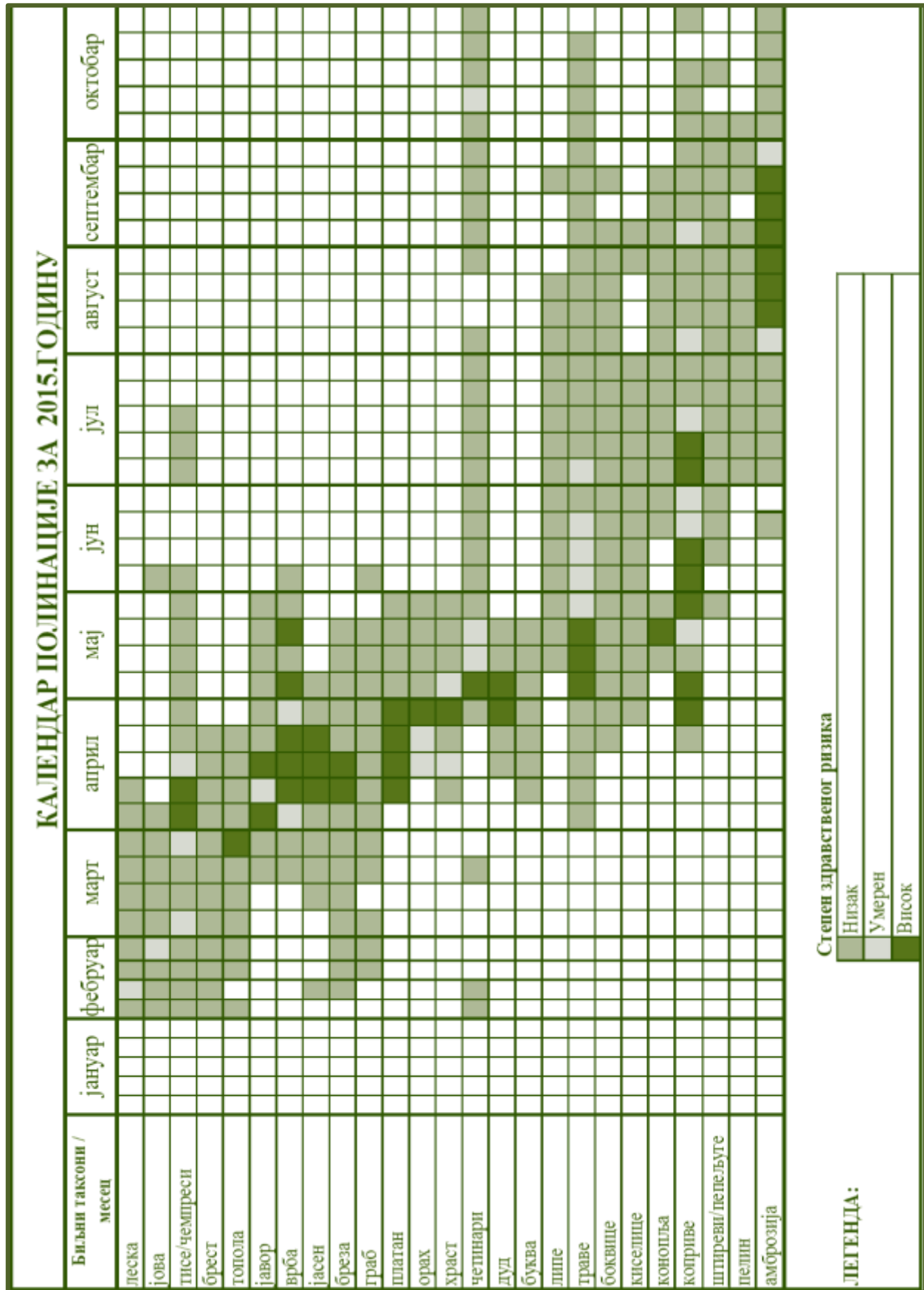
Календар полинације за 2015. годину на територији града Панчева даје адекватан увид у присутност свих алергена односно степен здравственог ризика на становништво.

Извештај о испитивању алергеног полена у ваздуху, као и прогноза за наредну недељу може се наћи на сајту Градске управе Панчева, Завода за јавно здравље Панчево и Агенције за заштиту животне средине.

Како можете смањити вероватноћу јављања алергијских манифестација?

- носите наочаре да вам полен не уђе у очи
- затварајте прозоре пре изласка, да полен не би ушао у кућу
- перите косу и туширајте се свако вече
- редовно мењајте одећу
- користе препарате који јачају слузокожу носа
- боравите што мање напољу када је висока концентрација полена
- редовно узимајте терапију, поштујте препоруку лекара о дози и периоду узимања лекова; осим класичних антихистаминика могу да помогну и хомеопатски лекови
- избегавајте брзу храну богату засићеним масним киселинама, редовно узимајте препарате цинка, пробиотике и омега-3 масне киселине

Календар полинације за 2015. годину, Завод за јавно здравље Панчево ⇒

5.2. Квалитет вода

У овом одељку биће приказано стање квалитета површинских вода, подземних вода, воде за пиће, као и отпадних вода у 2015. години.

Површинске воде

Панчево је град на три реке: Дунав, Тамиш и Надела. Као и претходних година, и у 2015. години Завод за јавно здравље Панчева испитивао је купалишта на подручју Панчева, приликом чега су добијени следећи подаци:

Река Тамиш: иако узорци воде на основу испитиваних параметара нису у потпуности задовољили критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе, река Тамиш се током сезоне купања 2015. године могла користити за купање и рекреацију.

Река Дунав: узорци воде на основу испитиваних параметара су у највећем делу сезоне купања 2015. године припадали класи IV (слаб еколошки статус). Површинске воде које припадају овој класи нису се могле користити за купање и рекреацију.

Поњавица: узорци воде на основу испитиваних параметара су током контролисаног периода припадали класи V (лош еколошки потенцијал). Површинске воде које припадају овој класи не могу се користити ни у једну сврху.

Иваново: узорци воде на основу испитиваних параметара су у највећем делу сезоне купања 2015. године припадали класи V (лош еколошки потенцијал). Површинске воде које припадају овој класи не могу се користити ни у једну сврху.

Језеро у Качареву: иако узорци воде на основу испитиваних параметара нису у потпуности задовољавали критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе, језеро у Качареву се током сезоне купања 2015. године могло користити за купање и рекреацију.

На свим контролисаним купалиштима на подручју Панчева нису детектоване повишене концентрације тешких метала (олово, никл, кадмијум, цинк и жива).

Локалном инспекцијом (санитарно-хигијенским надзором) утврђено је да на купалиштима нису заступљени неопходни инфраструктурни објекти (хигијенски исправна вода за пиће, тоалети, тушеви, канте за одлагање отпада, одговарајући прилаз плажи, спасиоци). Најбоље стање је на језеру у Качареву и на плажи на реци Тамиш у Панчеву.

Подземне воде

На основу резултата испитивања узорака подземних вода у 2015. години (у две кампање) из 25 пијезометара лоцираних на простору јужно од индустријске зоне Панчева (постављених на 13 локација), поређењем добијених вредности с ремедијационим вредностима које могу указати на значајну контаминацију према Уредби о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС”, бр. 88/2010), као и с другим релевантним прописима, може се констатовати следеће:

1. Евидентирана је повећана концентрација **арсена** у односу на Уредбом дефинисану ремедијациону вредност, и то:

- у води из пијезометара с дубином 7 м на локацији I (PA-1), која се налази поред Рафинерије (са стране Старчева), даље од пута на којој се налазе четири пијезометра на различитим дубинама (7, 15, 25 и 45 м). Вредности свих осталих испитиваних параметара у води из сва четири пијезометра су биле испод нормираних вредности, односно испод границе детекције;
- у води из пијезометра с дубином 25 м у јесењој кампањи на локацији II (PA-2), такође са четири пијезометра, поред Рафинерије, ближе путу (са стране Старчева);
- у води из пијезометра дубине 15 и 25 м на локацији IV (PA-4), са четири пијезометра, поред „Петрохемије”.

2. На локацији III (PA-3), са четири пијезометра, поред ТЕ-ТО насипа:

- У пролећној кампањи повећана је концентрација 1,1-дихлоретана, 1,2-дихлоретана, 1,1-дихлоретена, 1,2-дихлоретена, тетрахлоретена и винил-хлорида у односу на Уредбом дефинисану вредност која може указати на значајну контаминацију у води из пијезометра дубине 15 м; присуство 1,2-дихлоретана, 1,1-дихлоретена, 1,2-дихлоретена и винил-хлорида у повећаним концентрацијама у односу на вредност која може указати на значајну контаминацију је евидентирана у води из пијезометра дубине 25 м; присуство концентрације 1,1-дихлоретана, 1,2-дихлоретана, 1,1-дихлоретена, 1,2-дихлоретена и винил-хлорида у концентрацији већој од вредности која може указати на значајну контаминацију је евидентирана у води из пијезометра дубине 45 м.
- Електропроводљивост воде у испитиваним пијезометрима дубине 15, 25 и 45 м кретала се у ширем високом опсегу вредности 5240–41100 $\mu\text{S}/\text{cm}$, што указује на повећан садржај укупних растворених соли или јона у води.
- У јесењој кампањи повећане су концентрације 1,1-дихлоретана, 1,1-дихлоретена, 1,2-дихлоретена, бензола и винил-хлорида у односу на Уредбом дефинисану вредност која може указати на значајну контаминацију у води из пијезометра дубине 15 м; присуство 1,1-дихлоретана, 1,2-дихлоретана, 1,1-дихлоретена, 1,2-дихлоретена, бензола и винил-хлорида у повећаним концентрацијама у односу на вредност која може указати на значајну контаминацију је евидентирана у води из пијезометра дубине 25 м; присуство концентрације 1,1-дихлоретана, 1,2-дихлоретана, 1,1-дихлоретена, 1,2-дихлоретена и винил-хлорида у концентрацији већој од вредности која може указати на значајну контаминацију је евидентирана у води из пијезометра дубине 45 м.
- Електропроводљивост воде у испитиваним пијезометрима дубине 15, 25 и 45 м кретала се у ширем високом опсегу вредности 5480–33400 $\mu\text{S}/\text{cm}$, што указује на повећан садржај укупних растворених соли или јона у води.
- У води испитиваних пијезометара 15, 25 и 45 м детектован је трихлоретен с концентрацијама које нису биле повећане у односу на Уредбом дефинисану вредност која може указати на значајну контаминацију.
- Угљоводоници пореклом из бензина С6-С10 детектовани су у води испитиваних пијезометара 15 и 25 м дубине.

3. На осталих девет локација, тј. у девет пијезометара концентрације свих испитиваних параметара су биле испод граница детекције или услед недовољне количине воде у самом пијезометру, лабораторијска испитивања нису обављена.

Вода за пиће

¹⁴Вода у градском водоводу обезбеђује се из бунара, који се прихрањују из Дунава. Град у просеку користи 90 бунара. Насељена места Долово, Јабука, Глогоњ, Качарево и Банатско Ново Село нису прикључени на градски водовод и имају сопствене водоводне системе, али без постројења за припрему воде за пиће. Јавно-комунално предузеће „Водовод и канализација” бави се прикупљањем сирове воде, прерадом, дистрибуцијом пијаће воде и одржавањем водоводне мреже града.

Вода се захвата бунарима с дубине од 40 метара и пумпама потискује у постројења за пречишћавање. Укупни капацитет изворишта је 800 л/с, а просечна годишња производња износи 10,5 милиона м³. Град је покривен с 310 км водоводне мреже пречника 80–800 мм. Преко 31.000 домаћинстава (Панчево, Старчево, Омољица, Банатски Брестовац и Иваново), односно 98.000 становника користи воду овог система. Остала насеља имају засебне системе за воду.

¹⁵Хигијенски и здравствено исправна вода за пиће један је од основних предуслова доброг здравља. Светска здравствена организација је приступ водоснабдевању и квалитет воде за пиће сврстала у основне показатеље здравственог стања популације, имајући у виду да је вода за пиће кључна за одржавање живота и да је њена доступност у количинама и квалитету који су довољни да задовоље основне потребе људи, предуслов за боље здравље и одрживи развој.

Завод за јавно здравље Панчево, овлашћена и акредитована установа за испитивање вода, спроводи континуирани мониторинг водоснабдевања водовода.

У току 2015. године санитарна инспекција је два пута изрекла забрану употребе воде за пиће из водовода у

¹⁴ Профил Града Панчева

¹⁵Извештај о хигијенској исправности воде за пиће у водоводу Панчева за 2015. годину, Завод за јавно здравље Панчево

периоду 15–19. априла и 5–7. јуна, о чему је благовремено информисана јавност. Резултати испитивања воде за време забране употребе воде за пиће нису обухваћени овим извештајем.

У току 2015. године није било хидричних епидемија, нити је било регистрованих обољења у вези с водом из градског водовода.

Резултати микробиолошких испитивања воде показују да је најчешћи узрок неисправности воде био је повећан број аеробно-мезофилних бактерија у 6,8%. У протеклих пет година проценат микробиолошки неисправних узорка се кретао од 2,5% у 2012. години, до 6,2% у 2013. години. Према препорукама Светске здравствене организације, прихватљив проценат је до 5% неисправности на годишњем нивоу. Вода за пиће је узоркована и микробиолошки испитивана 1.298 пута, а резултати су приказани у табели.

Резултати микробиолошких испитивања воде из водовода Панчева у 2015. години

Месец	Укупан број узорка	Број исправних узорка		Број неисправних узорка		УЗРОЦИ НЕИСПРАВНОСТИ У ОДНОСУ НА УКУПАН БРОЈ УЗОРАКА							
						Повећан укупан број аеробно-мезофилних бактерија	Повећан укупан број колIFORMНИХ бактерија	Налаз термотолеранних микроорганизама	Налаз фекалних термотолеранних	Налаз Фузаријалних плесивица	Остали (Форме, класификације, патогени микроорганизама)	Позитиван парадоксални резултат – прегледање, забележити	
						п	п	п	п	п	п	п	п
Јануар	108	100	92,6	8	7,4	8	0	0	0	0	0	0	/
Фебруар	100	91	91,0	9	9,0	8	0	0	0	2	0	0	0
Март	101	95	94,1	6	5,9	5	1	0	0	0	0	0	/
Април	184	167	90,8	17	9,2	16	1	0	1	0	0	0	/
Мај	106	99	93,4	7	6,6	3	0	0	5	0	0	0	/
Јун	99	93	93,9	6	6,1	5	0	0	2	0	0	0	0
Јул	100	89	89,0	11	11,1	10	1	0	0	0	0	0	/
Август	100	95	95,0	5	5,0	3	0	0	0	2	0	0	/
Септембар	100	95	95,0	5	5,0	4	2	0	1	0	0	0	/
Октобар	100	94	94,0	6	6,0	3	2	0	1	0	0	0	/
Новембар	100	96	96,0	4	4,0	2	2	0	0	0	0	0	0
Децембар	100	96	96,0	4	4,0	3	1	0	0	0	0	0	/
УКУПНО	1298	1210	93,2	88	6,8	70	10	0	10	4	0	0	

Резултати физичко-хемијских анализа показују да су најчешћи узрок физичко-хемијских неисправности биле измењене сензорне особине (мирис на хлор) и повећане концентрације резидуалног хлора лабораторијски одређене акредитованом методом испитивања. Код 62 узорка (31%) концентрација резидуалног хлора била је већа од прописаних 0,5 мг/л. Највећи број физичко-хемијских неисправних узорка 93 (46,5%) био је у априлу, пре и после забране употребе воде за пиће, због мутноће, потрошње калијум-перманганата и повећане концентрације резидуалног хлора и амонијака. У протеклих пет година проценат физичко-хемијски неисправних узорка у мрежи кретао се од 0,9% у 2010. години, до 4,7% у 2012. години. Према препорукама Светске здравствене организације, прихватљив проценат физичко-хемијских неисправних узорка је до 20% на годишњем нивоу. Вода за пиће је узоркована и физичко-хемијски испитивана 1.331 пут, а резултати су приказани у табели:

Резултати физичко-хемијских анализа воде из водовода Панчева у 2015. години

Месец	Укупан број узорка	Број исправних узорка		Број неисправних узорка		УЗРОЦИ НЕИСПРАВНОСТИ У ОДНОСУ НА УКУПАН БРОЈ УЗОРАКА						
						Повећана концентрација резидуалног хлора (mg/L)	Повећана концентрација гвожђа (mg/L)	Повећана концентрација амонијака (mg/L)	Повећана потрошња KMnO4 (mg/L)	Повећана мутноћа (NTU)	Повећана концентрација укупних трихалометана (mg/L)	Измењене сензорне особине
						п	п	п	п	п	п	п
Јануар	108	102	94,4	6	5,6	5	1	0	0	0	/	5
Фебруар	100	97	97,0	3	3,0	0	1	0	2	1	0	0
Март	101	78	77,2	23	22,8	5	3	1	0	8	/	8
Април	211	118	55,9	93	44,1	19	2	51	23	13	0	19
Мај	106	101	95,3	5	4,7	5	0	0	0	0	/	5
Јун	100	85	85,0	15	15,0	5	0	0	0	0	10	5
Јул	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	/	0
Август	100	94	94,0	6	6,0	6	0	0	0	0	/	6
Септембар	105	91	86,7	14	13,3	5	1	2	0	9	/	5
Октобар	100	86	86,0	14	14,0	1	0	0	0	14	/	1
Новембар	100	88	88,0	12	12,0	2	0	0	0	10	0	2
Децембар	100	91	91,0	9	9,0	9	0	0	0	0	/	9
УКУПНО	1331	1131	84,9	200	15,1	62	8	54	25	55	10	65

Отпадне воде

Јавно-комунално предузеће „Водовод и канализација” бави се прикупљањем отпадних вода и одржавањем канализационог система.

Панчево има изграђени сепаратни систем канализације воде и то за отпадну и атмосферску воду. Канализациони систем отпадних вода дужине 205 км, има прикључено преко 10.000 објеката, односно 85% становника. Град нема постројење за прераду воде. Канализациони систем атмосферских вода дужине 45 км обухвата 45% градских улица. Део атмосферских вода одводи се и отвореним каналима.

Комуналне отпадне воде се третирају у Рафинерији нафте Панчево и ХИП „Петрохемији”, који имају заједничко постројење за прераду отпадних вода. Град Панчево урадио је Генерални пројекат и Студију оправданости за третман отпадних вода за територију града и свих насељених места. За сада се комуналне воде (санитарне и атмосферске) третирају само у ХИП „Петрохемији”.

5.3. Квалитет земљишта

¹⁶Панчево се простире на површини од 755 км², од чега је 84,5% пољопривредно земљиште. Када говоримо о квалитету пољопривредног земљишта, утврђени су знакови деградације свих типова земљишта, нешто изнад просека за природна земљишта, али још у оквиру дозвољених граница.

Од укупних пољопривредних површина 93,6% су обрадиве површине. Педолошка вредност обрадивог земљишта је висока и углавном спада у прву и другу класу. Преовлађује земљиште типа чернозем или ниска црница.

Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Панчева ће у 2016. години први пут реализовати мониторинг квалитета земљишта на минимум 29 локација на територији Панчева. Предлог мерних места је дат из Извештаја о извршеним испитивањима квалитета земљишта у Панчеву, који је израдио Хемијски факултет у сарадњи с Универзитетом из Осаке (јануар 2016. године), у склопу ЈСА програма партнерства за подизање капацитета за анализу и мере смањења дуготрајних органских загађујућих супстанци у Србији.

5.4. Комунална бука

Извори буке у Панчеву могу да се класификују у шест основних група, и то:

1. индустрија и велики загађивачи,
2. кафићи, локали и слични објекти,
3. занатски погони и услужне делатности,
4. друмски саобраћај у градском језгру,
5. друмски саобраћај на магистралним правцима и обилазницама,
6. железнички саобраћај.

Појединачно евидентирани значајни велики извори буке су: Рафинерија нафте Панчево, „Петрохемија”, „Азотара”, више железничких станица, аутобуска станица, путна мрежа и магистрални правци, кафићи и угоститељски објекти, спортски рекреациони центри, занатске и услужне радње и сервиси, млин „Нинић” на Баваништанском путу, „Ратаров” млин и силоси у Улици Жарка Зрењанина, „Ратарови” силоси на Тамишу, Асфалтна база у Спољностарчевачкој улици, Тржни центар АВИБ и Робна пијаца „Аеродром” (Бувљак).

У току 2015. године усвојена је Одлука о одређивању акустичких зона и заштити од буке на територији Панчева („Сл. лист Града Панчева” бр. 19/2015), чији је саставни део Карта акустичког зонирања за територију насељеног места Панчево. *Акустичке зоне се одређују према Правилнику о методологији за одређивање акустичких зона и могу бити следеће:

1. подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови;
2. туристичка подручја, кампови и школске зоне;

¹⁶ Профил Града Панчева

3. чисто стамбена подручја;
4. пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечја игралишта;
5. градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зона дуж ауто-путева, магистралних и градских саобраћајница;
6. индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда.

На основу Извештаја о мерењу буке у Панчеву Института за безбедност и сигурност на раду Нови Сад, може се истаћи следеће:

- Само на осам локација (од 41) бука је у току радног дана испод граничних вредности за сва три периода (дан, вече и ноћ), што је мало боље у односу на мерења буке у Панчеву 2014. године (6 од 41). На само два од девет мерних места на којима је мерење вршено викендом, измерени ниво буке у ноћном периоду је у дозвољеним границама, што представља пораст у односу на претходну годину (0 од 10);
- Само на 21 мерном месту током радног дана допуштени ниво буке по зонама није прекорачен у току дневног мерења (23 мерна места 2014. године), док је такође за мерења обављена радним даном приметно да измерени ниво буке у ноћном периоду прекорачује дозвољене границе на већини мерних места – 33 од 41 (једно мерно место мање него 2014. године). Треба напоменути да се од наведених осам мерних места на којима је измерени ниво буке у ноћном периоду у току радног дана у дозвољеним границама, пет мерних места налази у оквиру зоне пет, у којој су граничне вредности највеће, док се једно мерно место налази на периферији, изван градског језгра.

5.5. Заштићена природна добра

Заштита подручја је једна од најзначајнијих мера заштите биодиверзитета. На територији Панчева налазе се подручја која су значајна због присутних природних врста и која су стављена под заштиту градским одлукама.

На територији Панчева налазе се следећа заштићена природна добра: Парк природе „Поњавица”, Споменик природе „Два стабла белог јасена код Долова”, Споменик природе „Кестен Ђурчина у Панчеву”, Споменик природе „Ивановачка ада” и Споменик природе „Стабло црвенолисне букве у Омољици”.

На подручју Споменика природе „Ивановачка ада” налазе се следеће заштићене биљне врсте: једносемени бели глог (*Crataegus monogyna*), крушина (*Frangula alnus*) и добричица (*Glechoma hederacea*). Површина Споменика природе „Ивановачка ада” је 6,07 ха с околном заштитном зоном од 8,86 ха, а поверена је на управљање ЈП-у „Војводинашуме”, односно ШГ „Банат” из Панчева. Током 2015. године заштита и уређење одвијали су се у складу с Програмом управљања Спомеником природе „Ивановачка ада” за 2015. годину. Извршено је обележавање ознака спољне границе и постављена је табла за обележавање заштићеног подручја, као и информативна табла. Управљач је ангажовао чувара шума и заштићеног подручја који редовно обилази Споменик природе и нису утврђене бесправне радње. Под мониторингом је било гнездо орла белорепана које се налази на стаблу тополе ван Споменика природе. Извршена је промоција Споменика природе у оквиру обележавања „Дана Дунава” и на сајму „Лорист” у Новом Саду.

Површина Парка природе „Поњавица” је 302,96 ха, заштитна зона обухвата површину од 678,57 ха, а присутне заштићене врсте су: *Misgurnus fossilis*, *Ixobrychus minutus*, *Acipiter atthis*, *Hirundo rustica*, *Saxicola torquata*, *Hippolais icterina*, *Sylvia dommuic*, *Lanis collurio*. Дописом бр. 790 од 4.12.2014. године упућеним Секретаријату за заштиту животне средине, ДВП „Тамиш–Дунав” затражило је да се покрене процедура за избор новог управљача јер више није у могућности да одговори потребама и условима које захтева ангажовање управљача. Током 2015. године спроведен је јавни конкурс за избор управљача Парком природе и изабрано је Јавно-комунално предузеће „Зеленило” Панчево.

Споменик природе „Два стабла белог јасена код Долова” обухвата површину од 1.042,7 м², а управљач је ЈКП „Долови” из Долова.

Споменик природе „Кестен Ђурчина у Панчеву” обухвата површину од 2,14 ара, а управљач је ЈКП „Зеленило” Панчево. У складу са Годишњим програмом управљања Спомеником природе „Кестен Ђурчина у Панчеву” за 2015. годину вршена је провера здравственог стања стабла, као и одржавање његове околине, а при посматрању заштићеног природног добра нису уочене никакве промене које би упућивале на примену мера здравствене заштите.

Током 2014. године Покрајински завод за заштиту природе урадио је валоризацију стабала црвенолисне букве у Омољици и након тога сачинио студију заштите Споменика природе „Стабло црвенолисне букве у Омољици” и доставио је Секретаријату за заштиту животне средине Градске управе Панчева као стручно-документациону основу за успостављање заштите овог споменика природе. Након одржаног јавног увида и јавне расправе о предлогу акта о проглашењу заштићеног подручја и Студији заштите Споменика природе „Стабло црвенолисне букве у Омољици”, Секретаријат за заштиту животне средине припремио је предлог Одлуке о заштити Споменика природе „Стабло црвенолисне букве у Омољици”, која је донета почетком 2016. године и за управљача над Спомеником природе је проглашено Јавно-комунално предузеће „Зеленило” Панчево.

5.6. Зелене површине, паркови, игралишта и терени

Град Панчево је и град зеленила и паркова. У самом центру града налази се Градски парк, али има још четири велика парка. Улаже се у пошумљавање, а зелене површине, близина река и бројни спортски терени, вежбалишта и дечја игралишта нуде могућности за здравији живот и физичку активност.

Мапа 62 дечја игралишта у Панчеву ⇒

Спортски терени, вежбалишта, као и остала спортска инфраструктура, биће евидентирани у 2016. години, према мерама Програма развоја спорта Града Панчева.

У самом градском насељу постоји 62 дечја игралишта и вежбалишта, које одржава ЈКП „Зеленило” Панчево.

Уређење јавних зелених површина и инфраструктуре елемената урбане средине врши ЈКП „Зеленило” Панчево. Основне делатности су одржавање и изградња јавних зелених површина, производња садног материјала, пружање погребних и пијачних услуга. Предузеће чине четири радне јединице:

- РЈ „Градско зеленило” – одржава 200 хектара зелених површина и производњу расада дрвећа, жбуња, цвећа и бусена траве. Бави се уређењем ентеријера и екстеријера, изградњом стаза, платоа, фонтана, справа за дечја игралишта и пружањем услуга механизације;
- РЈ „Пијаци” – обухвата Главну зелену пијаци и четири у насељеним местима: Стрелиште, Тесла, Котеж и Содара, и Робну пијаци „Аеродром” (Бувљак). На платоу Зелене пијаци налази се 950 тезги и хале за продају рибе, колача и млека, и 132 локала;
- РЈ „Гробља” – одржава седам гробља у граду: Православно, Католичко, Ново, Јеврејско, Евангелистичко, Реформистичко и Војловачко;
- РЈ „Заједничке службе”.

Током 2015. године на територији Панчева усађено је:

- 2.500 школованих, лишћарских садница у уличним дрворедима као попуна постојећој инфраструктури, као и на јавним зеленим површинама паркова и тргова;
- 300 садница у Глогоњу, на територији парка;
- 700 четинарских садница и приближно 5.500 садница украсног жбуња;
- 120 садница црног бора у заштитном појасу око Нове депоније на путу за Долово;
- 150.000 летњих садница и преко 60.000 јесењих;
- ЈКП „Зеленило” традиционално поклања саднице стабала у сезони садње школама и предшколским установама у граду.

Паркови

Народна башта је највећи парк у граду, који је настао 1829. године по замисли и пројекту бригадног генерала Миховила Михаљевића у жељи да Панчево добије парк по узору на градове централне Европе. Од настанка извршене су четири реконструкције. Највредније у башти је њен разноврсни биофонд. Најдрагоценији примерци стабала храста лужњака стари су преко 100 година. У парку се налази неколико дечјих игралишта, справе за фитнес на отвореном, трим стаза дуга 1.150 км, музички павиљон, кафе-галерија, а опремљен је инфраструктуром и мобилијаром.

Парк „Барутана” је парк екстремних спортова и највећи је скејт парк у Србији са справама. У парку се налази мултифункционални амфитеатар, теретана на отвореном, игралиште за децу, стазе за шетњу и платои. У парку „Барутана” налази се и вештачка стена намењена спортским пењачима, алпинистима и рекреативцима.

Поред ова два највећа парка, у граду постоје и Горански парк, површине 4,5 хектара, као и Железнички парк са свим припадајућим инфраструктурним елементима (стазе, расвета, мобилијар, клупе, корпе за отпатке).

Свако насељено место на територији Панчева има велику зелену површину и уређени парк.

Спортски центри

Спортско-рекреативни центар „Младост” простире се на осам хектара и садржи: главни и помоћни фудбалски терен, као и терене за рукомет, кошарку, одбојку и тенис, као и квалитетну трим стазу.

Спортско-рекреативни центар „Стрелиште” заузима 13 хектара, где се налази и Хала спортова, површине 3.844 м², с трибинама капацитета 1.000 посетилаца. Овај центар садржи отворени (1.100 м²) и затворени пливачки базен (2.707 м²), по један рукометно-кошаркашки и фудбалски терен, као и терен с вештачком травом.

Градски стадион и остали објекти: стадион површине 3 хектара, главни фудбалски терен, помоћни фудбалски терен, рукоментни терен, атлетска стаза.

5.7. Управљање отпадом

Услуге сакупљања, транспорта и депоновања комуналног отпада на подручју Панчева обавља ЈКП „Хигијена” Панчево, а насељена места имају своја комунална предузећа.

Нова депонија постала је оперативна и на њој је започето одлагање комуналног чврстог отпада 28.10.2015. године, у складу с важећим прописима и уз успостављање праћења и евиденције рада на свим нивоима на санитарној депонији, која је технолошко постројење с дефинисаним захтевима и у погледу функционисања.

Крајем децембра 2015. године потписан је уговор с правним лицем – удружењем Рома на пословима издвајања рециклабилних материјала из одложеног комуналног отпада на телу депоније. Секундарном сепарацијом остварује се вишеструка корист.

Опремање Центра за комунални отпад из домаћинства који није дозвољено одлагати у контејнере (кабасти и други отпад), укључујући и опасан отпад из домаћинства, делом је спроведено на основу расположиве опреме из донације Владе Републике Италије, а за преосталу потребну опрему у фазама обезбеђена су финансијска средства из буџета Панчева из Фонда за заштиту животне средине, реализује се набавка потребне опреме у износу 1.796.120,00 динара.

У току 2015. године завршена је пројектна документација за санацију и рекултивацију сметлишта у Омољици и Качареву, који су тренутно у поступку прибављања сагласности од надлежног министарства.

Спроведено је уређење два „зелена острва” за контејнере, чиме се подигао ниво услуге, олакшао рад радника и уредио градски простор.

Осмишљен је концепт прикупљања амбалажног отпада кроз уговоре са скупштинама станара у вишепородичним објектима, уз модел уговора и тестирање на одређеном броју зграда и скупштина станара, уз напомену да развој у овој области предстоји у наредној години.

На основу Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10 и 14/206), у Секретаријату за заштиту животне средине, као надлежном органу за издавање дозвола за управљање инертним и неопасним отпадом на територији Панчева, по захтевима оператера издато је пет дозвола у 2015. години.

На основу Члана 37. Закона о управљању отпадом, издају се одобрења за локацију за третман отпада у мобилном постројењу. Одељење за праћење стања у животној средини Секретаријата за заштиту животне средине издало је седам одобрења у 2015. години.

5.8. Сузбијање амброзије, комараца и других организама

На основу Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине Града Панчева за 2015. годину, за сузбијање амброзије издвојено је 2.800.000,00 динара за подручје града и насељених места, као и 200.000,00 динара за МЗ Иваново (нема ЈКП). На основу предлога Стручног тима за сузбијање амброзије, а Одлуком градоначелника, јавно-комунална предузећа насељених места добила су по 200.000,00 динара за куповину горива за механизацију.

Сузбијање амброзије механичким путем на територији Панчева и МЗ-а „Стари Тамиш” вршило је ЈКП „Зеленило” Панчево. Ово предузеће било је у обавези да, поред механичког сузбијања коровске биљке амброзије, ради и мониторинг исте. Мониторинг је подразумевао ГПС координате конкретне локације, сам локалитет, број јединки амброзије по м², фазу развоја биљке, бројност, покривност и начин третирања. Мониторинг је саставни део Извештаја о сузбијању коровске биљке амброзије у 2015. години, који је ЈКП „Зеленило” Панчево доставило Секретаријату за заштиту животне средине Градске управе Панчево, а урађен је на 109 хектара где је амброзија сузбијана кошењем.

Месне заједнице које су добиле средства доставиле су извештај о утрошку истих. Ове године Покрајински секретаријат за заштиту животне средине није сузбијао амброзију. Укупно је покошено на територији свих месних заједница и града Панчева око 150 хектара под амброзијом.

За сузбијање крпеља у 2015. години примењивано је кошење појединих локација, као и хемијски третман на 50 хектара. Сузбијање оса вршено је по позиву грађана на 36 локација у граду и насељеним местима.

Сузбијање комараца (ларви и одраслих форми) започето је у јуну, а завршено у октобру. Ове године није вршен ларвицидни и адултицидни третман из ваздуха, већ само са земље, а третмани су започети половином јуна. Обрађено је 13.170 хектара кроз адултицидни третман и 1.000 хектара ларвицидним третманом. Сузбијање кућних форми је вршено у марту и у периоду октобар–децембар на преко 277 локалитета (вишепородични стамбени објекти) и у свим објектима (предузећа и установе) којима је Град оснивач.

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине АП Војводине вршио је на територији Панчева биолошки третман ларви комараца у периоду април–септембар на 5.650 хектара.

5.9. Значајни пројекти у области заштите животне средине Панчева у 2015. години

Пројекат „Подизање капацитета за анализу и мере смањења дуготрајних органских загађујућих супстанци у Србији”

У циљу реализације пројекта закључен је Споразум између Јапанске агенције за међународну сарадњу (JICA), Универзитета у Београду – Хемијског факултета и Града Панчева, о техничкој сарадњи с Јапаном у склопу JICA програма партнерства за подизање капацитета за анализу и мере смањења дуготрајних органских загађујућих супстанци у Србији.

Циљеви пројекта се огледају у јачању капацитета стручњака који би се бавили анализом дуготрајних загађујућих материја, спровођењу анализа појединих одабраних локација које су потенцијално загађене овом врстом загађујућих материја на територији Панчева од стране учесника у наведеном пројекту како поклоњеном опремом, тако у стручним институцијама Јапана, за оне анализе које није могуће овде урадити. Кроз реализацију овог пројекта обезбеђена је и обука стручних сарадника институција које су учеснице пројекта у области

управљања животном средином на радионицама у Јапану и код нас, како о темама које предлажу јапански партнери, тако и о темама које су од значаја за Град Панчево.

Резултат реализације пројекта биће успостављање мониторинга квалитета земљишта. У другој фази пројекта предати су узорци подземних вода из пијезометара који се налазе у оквиру мониторинга подземних вода, који спроводи Секретаријат преко стручне организације и филтер РМ₁₀ анализатора с мерног места „Војловица” на анализу, коју ће извршити стручњаци са Хемијског факултета и из Јапана. Узети су узорци земљишта с 29 локација на територији Панчева из којих ће бити испитивани тешки метали, пестициди, РАН-ови и РСВ.

Нова регионална депонија у Панчеву

У области успостављања интегралног система управљања отпадом, ЈКП „Хигијена” Панчево спроводила је активности у оквиру Пројекта „Покретања Нове регионалне депоније у Панчеву”, на основу Меморандума о разумевању (партнери: Одељење за управљање пројектима Министарства пољопривреде и заштите животне средине, ИМГ – „Интернешнал менаџмент груп” као имплементациона агенција СИДА у оквиру ЕИСП програма, Град Панчево и Општина Опово, уз подршку Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине). Након спроведеног пројекта, односно завршетка неопходних радова, депонија је постала оперативна и ради од октобра 2015. године. Реализацијом Пројекта решава се проблем отпада у Панчеву и Општини Опово с укупно око 138.000 становника (потенцијално у будућности и за околне општине), стварају се услови за развој нове привредне гране (сакупљачко-прерађивачке), што ће допринети постизању циљева дефинисаних Стратегијом управљања отпадом РС. Депонија ће се користити за одлагање комуналног, неопасног отпада, а у оквиру комплекса депоније планирана су постројења за третман, односно упућивања у процес рециклаже издвојених компонената отпада.

Енергетска ефикасност – Повеља „Лидер одрживог развоја”

Програмски савет ЦЕДЕФ-а (Централно европски форум за развој) донео је одлуку да се Граду Панчеву додели Повеља „Лидер одрживог развоја” (повеља за општине и градове који имају изузетне резултате у развоју и примени обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности, управљању отпадом и водама на својој територији).

Заштитни појас Војловица

У оквиру Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине Града Панчева за 2015. годину планирана су средства у оквиру активности Унапређење шумског фонда – ревитализација заштитних зелених појасева „Војловица” и „Топола”. Крајем 2015. године прихваћена је понуда ЈКП-а „Зеленило” Панчево за проширење заштитног појаса „Војловица” на износ од 1.277.491,60 динара, којом су предвиђени радови на рашчишћавању терена од шута и његово планирање и довођење у стање за садњу садница високе вегетације лишћара, као и садња садница високе вегетације (јавора и храста). Радови су изведени почетком 2016. године.

Светска кампања – акција „Сат за нашу планету”

Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Панчева организовао је 28. марта, у сарадњи с Домом омладине и Канцеларијом за младе, радионицу „Осветли проблем” и концерт „Хоркестра”, веома популарне и друштвено ангажоване музичке групе. Дана 29. марта 2015. године, у периоду од 20.30 до 21.30, на територији Панчева на више објеката, предузећа и установа била је искључена расвета у циљу подршке акцији „Сат за нашу планету”.

Акција „Сакупи и уштеди, видећеш да вреди”

Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе Панчева је у сарадњи с ЈКП-ом „Хигијена”, ЈКП-ом „Зеленило” и Регионалним центром за таленте из Панчева, октобра 2015. године, по други пут организовао акцију прикупљања амбалажног отпада „Сакупи и уштеди, видећеш да вреди”. И овога пута учествовале су све основне и средње школе у Панчеву и насељеним местима.

Европска недеља мобилности

Одржана је изложба дечјих радова од првог до четвртог разреда на тему „Бициклом од куће до школе”, у сарадњи с носиоцима пројекта „Европска недеља мобилности” за Србију (2015. године је то био Бициклички клуб „Црвена звезда” из Београда). Радови су били изложени у холу Градске управе.

Пројекат „Екопедија”

Секретаријат за заштиту животне средине покренуо је часопис намењен ученицима од првог до четвртог разреда основних школа у Панчеву и насељеним местима.

6. ПРЕПОРУКЕ

Током израде овог документа Тим је усвојио закључке и препоруке, за израду будућих годишњих здравствених профила града Панчева, али и за процесе стратешког планирања у здравству на локалном новоу, које наводимо у овом одељку.

Пратећи актуелне трендове и препоруке, као и измене и допуне Закона у области здравства, долази се до закључка да је неопходно дефинисати мањкавости у здравственом систему на нивоу јединице локалне самоуправе и радити на њиховом уклањању, а уједно више улагати у промоцију и превенцију.

Израда и усвајање градске Стратегије за здравље и Плана за здравље, допринеће дефинисању циљева и приоритета у здравству, уз активно учешће свих ресурса у здравству на нивоу града, а посебно корисника услуга и грађана.

Поједини елементи здравственог стања, које су Тим али и учесници процеса јавне расправе за овај документ идентификовали као недостајуће, нису могли бити приказани, ни анализирани, јер не постоје адекватна истраживања, подаци и/или мерења, па је неопходно започети праћење тих елемената, и то

-